

11276

1953

Nr. 4

GARBĖ MOTINOMS.
KURIOS AUGINA GERUS
SŪNUS MOTINAI TĖVYNEI.

Kariai

KARYS

REAL ESTATE

MORTGAGES

A. IVAS

545 East Broadway, South Boston, Mass.

Representing A. Ivas Lithuanian Agency

Tel. SO 8-0605 - 8-0606

Vietos ir toliau gyvenantieji lietuviai, norintieji įsigyti nekilnojama turta Bostone ar jo apylinkėse, kreipkitės į A. IVĄ, kurio patarnavimu visi džiaugiasi.

Geriausių dovanoms dalykų gausi pas

A. ANDRIUSKEVIČIŲ

485 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

LAIKRODELIŲ IR BRANGENYBIŲ

KRAUTUVĖJ

Čia gausi augščiausios kokybės laikrodžių, deimantinių žiedų, apyrankių, devocionalinių reikmenų ir kitko pigesnėmis kainomis, negu kitur.

Lietuvių Radijo Draugijos PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Trečiadieniais 9:30 val. vak. — WWRL 1600 kc

Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS

Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

WILLIAM J. DRAKE - DRAGONAS

LIETUVIS ADVOKATAS

85-03 WAREHAM PL.

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

Tel. EV 8-9794

M and Z AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —

Complete auto painting

D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS

Z. ZALIAUSKAS

937 Grand St.,

Brooklyn 11, N. Y.

Tarpe Morgan ir Bushwick Ave.

Laikas ir erdvė — žmogaus didžiausi priešai! Būt turint gerą ir teisingai einantį laikrodėlį bei naudojantis naujausiomis moderniškoms priemonėmis, tas priešas yra nugalimas, sako

LAIKRODININKAS

JONAS SUTKAITIS

kuris taiso ir parduoda visų firmų laikrodžius.

449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

TAUPLYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki \$10.000.00 — by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėms sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš dešimties milijonų dolerių - \$10.500.000.00.

Chicago Savings & Loan Association

Grovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.

J. PAKEL — Prezidentas

LIETUVIŠKA

MAISTO KRAUTUVĖ

Čia gaunami skilandžiai, įvairios dešros, ūkiški sūriai ir kiti maisto produktai.

Užsakius telefonu, produktai pristatomi į namus

Savininkai

ONA ir ANTANAS KAUNAI

52 Hudson Avenue

BROOKLYN, N. Y.

Tel. UL 8-7821

KU biblioteka

093 00523466 2

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas, Zig. Raulinaitis ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusm. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuveje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

NR. 4 (1286)

1953 M. BALANDIS — APRIL

ĮSTEIGTAS 1919 M.

LIETUVIŲ SĄJUNGOS "RAMOVĖS" CENTRO VALDYBOS KREIPIMASIS Į SĄJUNGOS NARIUS BEI KARIO SKAITYTOJUS

Nepriklausomoje Lietuvoje žurnalas KARYS buvo mielas svečias ir sielos bičiulis ne tik mūsų visų karių eilėse, bet ir skaitlingos mūsų jaunuo- menės tarpe. Kaip mūsų kariucmenės sielos atspindys KARYS anuomet skleidė Tėvynės meilės spindulius dešimtims tūkstančių savo skaitytojų. Iškeldamas didingus mūsų kariuomenės žygius iš kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės, atžymėdamas tose kovose pasižymėjusių karių žygius bei drąsą, skaitytojus mokė ryžtis ir auktis Tėvynei. Šalia gausių žinių iš taikos meto karių gyvenimo jame daug buvo rašoma ir apie didingą Lietuvos praeitį.

Antrojo pasaulinio karo įvykių eigoje netekome valstybinio suverenumo savo krašte, netekome ir savos kariuomenės, bet buvęs jos gyvasis spausdintas žodis KARYS gyvatingai pakildavo žygiuoti į savo mielus skaitytojus, kai tik pajusdavo svetimųjų varžtų palengvėjimą. Kelis metus jis gyvavo okupacijos metu, erškėčiuotus kelius jis žygiavo ir tremtyje, gaivindamas dvasioje to paties likimo ištiktus savo skaitytojus. Štai jau ketvirtai metai jis yra pakilęs naujam gyvenimui šioje šalyje, Dėdės Samo žemėje. Kad čia atsikūręs KARYS ekonomiškai sutvirtėtų ir jaustųsi pajėgus siek-

ti savo kilnių tikslų, jam reikalinga mūsų visų sutelktinė talka kaip materialinė, taip ir moralinė.

Šioje spausdinto žodžio laisvės šalyje KARIO uždaviniai yra nė kiek nemažesni, negu jie buvo Nepriklausomoje Lietuvoje. Jis čia turi visas galimybes gaivinti tautiečiuose kenčiančios Tėvynės meilę, ugdyti pasiryžimą bei pasišventimą jai aukotis, siekiant jos laisvės, iškelti istorinių Lietuvos didvyrių pavyzdžius priaugnčiajai lietuvių jaunuo- menei, esančiai laisvajame pasaulyje. Dar daugiau: KARIO egzistavimas yra konkrečiausias akivaizdus parodymas to siekio, kuris glūdi visų lietuvių širdyse — kuo greičiausiai sulaukti Nepriklausomos Lietuvos atstatymo.

Lietuvių Sąjungos "Ramovė" Centro Valdyba, apsvarsčiusi esamas sunkias žurnalo KARIO leidimo sąlygas ir žinodama didelę jo egzistavimo reikšmę, ragina visus Sąjungos narius susirūpinti KARIO padėtimi ir

visokeriopai jį remti. Centro Valdyba siūlo:

a) didinti KARIO skaitytojų eiles; kiekvienas Sąjungos narys telaiko savo pareiga ne tik KARIJ prenumeruoti, bet ir surasti galimai didesnę prenumeratorių skaičių savo kasdieninėje aplinkoje;

b) pageidaujama, kad kiekvienas Sąjungos skyrius kiekvienų metų bėgyje suruoštų bent vieną parengimą KARIO naudai;

c) Sąjungos nariai raginami aktyviai bendradarbiauti savo rašiniiais, ypač apie kovas dėl laisvės okupacijų metais; tatau ne tik pajvairins turinį, bet bus atžymėta ir svarbi istorinė medžiaga.

Mes, būdami susiorganizavę į lietuvių karių Sąjungą, neprivalome likti tik stebėtojais, kaip kelių pasiryžėlių pastangomis atliekamas toks didelis darbas — vertingo žurnalo KARIO leidimas. Tad visi į talką KARIUI!

P. PLECHAVIČIUS,

LS "Ramovė" Centro Valdybos
Pirmininkas

A. GAUŠAS,

Sekretorius.

KO VERTA MASKVOS TAIKOS OFENZYVA

V. SIDZIKAUSKAS

Stalino išnykimas iš Sovietų Rusijos politinės scenos ir pirmieji jo palikuonių ėjimai Rusijos užsienių ir vidaus politikoje sukėlė geroką sąmyšį žmonių galvosenoje. Kremliaus paleistam taikos balandžiui pasirodžius laisvojo pasaulio pašvais-tėje, vieni reiškia džiaugsmą, nors kolkas atsargiai ir negar-siai, ir viliasi brėkstant naujai erai tarpvalsybiniuose santy-kiuose.

Išsiilgę taikos ir ramybės, pa-tys kolkas džiaugdamiesi laisve, jie skuba priimti kiekvieną Krem-liaus valdovų mostą už gryną pi-nigą, su viltimi registruoja kiek-vieną bolševikiškųjų tironų šyp-seną ir jų išstartą žodį, mielai spaudžia jų tiesiamą kruviną ranką, pamiršdami savo dar taip neseniai skelbtus moralės ir tei-singumo principus ir tartus užuojautos ir padrašinimo žo-džius skriaudžiamiesiems. Poli-tišku naivumu atsiduoda ir šio krašto keletos žurnalistų, ku-riuos neseniai buvo įsileidę pas save bolševikai, reliacijos iš Maskvos. Ar jie turėjo galimybę patyrinti tikrąjį Rusijos liau-dies gyvenimą ir jos nuotaikas, slaptosios policijos vykdomą te-rorą, vergų darbo stovyklas, ku-riose kalinami ir marinami mi-lijonai nekaltų žmonių? Ar jie panoro ir ar galėjo apsilankyti Sovietų okupuotuose Baltijos ir kitose Europos Vidurio valsty-bėse, patirti kas ten dedasi?

Kitiems paskutinysis Kremliaus vingis kelia didelę nerimastį ir susirūpinimą. Ar tai dėl to, kad jie toliau mato ir akyliau seka Maskvos politiką ir taktiką, ar tai dėl to, kad jie ar jų tautos yra ant savo pečių patyrusios vi-są bolševikų klastą ir veidmai-niškumą bei ciniškumą, jie bijo, kad Malenkoviui, Molotovui ir Beriai gali pasisekti sudemora-lizuoti laisvąjį pasaulį, susilpninti jo budrumą, įtaigoti pa-sikliauti iliuzija. Jie būkštauja, kad regimas Maskvos politikos pasikeitimas gali sužlugdyti tiek vilčių sukėlusią ir šio krašto vy-

riausybės dinamišką laisvinimo politiką.

Įvykiai Rusijos po Stalino iš-nykimo rodo, kad Stalinas tikrai laikė savo kietose rankose visą Sovietų Rusijos vidaus ir užsie-nio politiką ir kad tai jo politi-kai ilgainiui nepritarė jo arti-miausieji ir įtakingiausieji bendradarbiai, dabartiniai Krem-liaus bonzos. Jie išsiskyrė ne dėl pačių sovietinės politikos tikslų ir siekimų esmės, o tik dėl tak-tikos, dėl ritmo, dėl psichologi-nės strategijos.

Iš tikrųjų, argi galima sveikai galvojant tikėti, kad tas pats Molotovas, kuris 1939 m. rug-piūčio-rugsėjo mėn. sudarinėjo negarbingus slaptus susitarimus su Ribbentropu, kuris 1940 m. birželio mėn. pareiškė mūsų pro-fesoriui V. Krėvei-Mickevičiui, kad pirmasis pasaulinis karas sudarė bolševikams sąlygas įsi-tvirtinti Rusijoje, kad antrasis pasaulinis karas išplės bolševikų galią į Europą ir Aziją, o trečia-sis — ir į Ameriką, — būtų šian-dien atsisakęs Sovietų ir komu-nizmo ekspansinių siekimų arba, kad Malenkovas ir ypač galin-gasis Beria būtų pakrypę į libe-ralizmą ir “buržuazinę demokra-tiją” vidaus politikoje?

Yra pagrindo spėti, kad Stali-no aplinkuma buvo įžiūrėjusi rimtą pavojų Sovietų Rusijai ir pasauliniam komunizmui Stalino taktikoje, kuri turėjo baigtis neišvengiama katastrofa Rusijos ekspansinėms ambicijoms ir pa-čiam bolševikų režimui. Norėda-mas išvengti ginkluoto susidūri-mo su JAV ir bijodamas atomi-nio ginklo, Stalinas neišdrįso iš-plėsti savo galios į visą Europą tuo laiku, kada jis palyginti lengvai galėjo tai padaryti, o jo pavartotos pusiaupriemonės Ira-ne, Berlyne, Korėjoj, Indokinijoje ir Tito atžvilgiu tik atidarė akis laisvajam pasauliui, iššaukė jo budrumą ir pasiruošimą, grėsė apjungti visą laisvąjį pasaulį globalinei strategijai, grėsė izo-

liuoti ir apsupti komunistų val-domą pasaulio dalį ir sunaikinti jų režimą.

Todė nesistebėsime, jei kada nors patirsime, kad Stalinas mi-rė ne sava mirtimi, o kad Krem-liaus potencialieji oligarchai, nenorėdami sekti Trečiojo Reicho pavyzdį, laiku susigriebė ir pa-darė reikiamas išvadas.

Gyvenamose pasaulio politinė-se sąlygose Sovietams reikalinga “peredyška”. Ji reikalinga nau-jiems valdovams įsitvirtinti, bet ypač ji reikalinga laisvojo pa-saulio budrumui susilpninti, Kremliaus valdomos komunisti-nės imperijos apsupimui sukliu-dyti. Todėl Maskva gudriai nu-duoda atleidžianti vadžias vidu-je ir siekianti sugyvenimo ge-ruoju su Vakarų demokratišku pasauliu. Molotovas dalina šyp-senas Maskvoje, sovietiškieji spaudos žmonės kelia tostus už JAV prezidentą Eisenhowerį ir čia, Jungtinėse Tautose, buvęs sovietinis prokuroras Višinskis siūlo kasti Sovietų ir Amerikos “draugiškumo tunelį”.

Laisvojo pasaulio, o ypač šio krašto politinė vadovybė Maskvos taikos ofezyvos yra statoma prieš didelį bandymą. Neturime pagrindo netikėti, kad tą bandy-mą jie išlaikys. Nei vienas iki šiol padarytų Sovietų pavergtų-jų valstybių, taigi ir Lietuvos at-žvilgiu, pareiškimų nėra atšauk-tas. Ypač prisimintinas yra JAV prezidento Eisenhowerio viešas užtikrinimas, kad jis neieškos jokios naudos savam kraštui ki-tų tautų laisvės sąskaiton.

Iš Kremliaus papūtę vėjai vers, be abejo, sprendžiamuosius laisvojo ir demokratinio pasau-lio veiksmus suformuluoti savo taikos programą, apimančią Eu-ropą ir Aziją. Tai nėra ir nebus lengvas uždavinys. Dėl tolimųjų rytų buvo bepradedą reikštis svyravimai, palinkimas į kom-promisą, — tatai rado atgarsį ir šio krašto spaudoje. Autori-zuoti patikslinimai greitai bet kokias abejones išsklaidė. Ypač neturėtume pagrindo abejoti dėl

25 skirsnis

ADV. KOSTAS R. JURGELA

Zinios apie nelaimės Lietuvoje paveikia tautos nuotaiką. — Nepasitikėjimas tautine vyriausybe. — Gen. Paškevičiaus vadovaujama rusų armija atnaujina puolimą. — Jo sprendimas keltis per Vyslą. — šio plano vertingumo nagrinėjimas. — Gen. Skžyneckio planas dėl veiksmų prieš atskirus priešo korpusus. — Gen. Chžanovskio laimėjimai prieš Rudigerio korpusą. — Rusų kariuomenės kėlimasis per Vyslą. — Gen. Skžyneckis keliasi per Vyslą veikti prieš priešą kairiajame krante. — Tauta reikalauja ištirti gen. Skžyneckio elgesį ir sudaryti karo tarybą. — Gen. Dembinskio rinktinės atvykimas į Varšuvą.

Nors tauta jaudinosi dėl išdavimų Varšuvoje, jos viltys buvo gaivinamos vykstančiais žygiais Lietuvoje. Tad kas galėtų išreikšti nusiminimą sužinojus tai, kad Lietuvos korpuso jau nebėra, kad mūsų auginamam pastatui palaikyti toks esmingas pastovas jau sugriuvo, ir kad šią nelaimę atnešė didelis apsilaidimas, jeigu ne išdavimas, tu, kuriems buvo patikėta toji visų svarbiausioji ekspedicija. Tauta juto, kad tatai buvo beveik mirtinas smūgis. Ji regėjo artėjančią ir pasibaisėtiną savo ateitį, kurią paruošė tėvynės žudikų rankos. Po šių pasikartojančių šlykštumų tauta pasinėrė į didžiausią nusiminimą. Tie žmonės, kurių pasitikėjimas buvo taip šlykščiai išnaudotas ir kurių švenčiausieji tikslai buvo taip begėdiškai pašiepiami, atrodė, pagaliau pakeitė savo prigimtį. Taip dažnai prigaunami, jie nustojo pasitikėti bet kuo ir rūsčiais veiksmais, vargu begalima iš to stebėtis.

Tuojuo, kai tik atėjo liūdnos žinios iš Lietuvos, tauta pareikalavo iš vyriausiojo karo vado pasiaiškinti. Ji reikalavo žinių, kaip jis galėjo tokios

Europos, teisingiau dėl jos rytų ir vidurio dalies, kuria ir mes esame tiesioginiai suinteresuoti.

Taigi dėl naujojo Maskvos vingio ir jo galimų padarinių ir mes, lietuviai, kovojantieji dėl Lietuvos išlaisvinimo iš Sovietų okupacijos, blaiviai vertindami padėtį, būkštauti neturėtume. Tačiau žvaliai budėti reikia.

svarbios ekspedicijos vadovavimą pavesti tokiam asmeniui, kaip kad Gelgaudas, kuris niekad nebuvo tautos bei kariuomenės vertinamas ir kuris netgi neturėjo talentingo generolo vardo. Kaip galėjo būti panašiam asmeniui patikėta ekspedicija, kuri reikalavo augščiausių gabumų ir visai neabejotino patrijotiškumo? Su juo buvo pasiūstas generolas Chlapovskis, didžiojo kunigaičščio Konstantino svainis. Vien toji aplinkybė, visuomenės manymu, turėjo būti pakankama įtarimui sukelti ir, mažiausia, bent rodė reikalą laikyti jį arti vyriausiojo vado akių bei pavesti nuolatiniam sekimui. Taip skundėsi visuomenė. Ir tie skundai pasiekė vyriausiojo karo vado ir tautinės vyriausybės prezidento širdį, nes jie juto skundų teisingumą, bet per vėlai.

Skaitytojo smalsumą gali patenkinti kelios smulkmenos iš gyvenimo dviejų generolų, kurie buvo atsakingi už šias lemiamąsias nelaimes.

Generolas Gelgaudas gimė Lietuvoje, Gelgaudiškyje (kur jis persikėlė per Nemuną 1831 m.). Praleidžiant ankstyvesnį jo gyvenimą, kuris neteikia nieko pažymėtino, karinę savo karjerą jis pradėjo 1812 metais, kada Napoleonas įžygiavo į Lietuvą. Patrijotiško įkarščio metu jis savo lėšomis sudarė nedidelę kariuomenės dalį ir įstojo į tariamojo Lenkijos išvadotojo karių eiles; tai buvo gal būt labiausiai pagirtinas jo gyvenimo veiksmas. 1812-1814 metų kampanijoje jis nepasižymėjo jokia geru ar blogu darbu. Rusų kampanijos gale, 1815 metais, jis buvo pakeltas į pulkininko laipsnį. Kandangi tais metais Lenkija atiteko rusų valdžiai ir mūsų kariuomenėje vyko organizacijos pakeitimas ir kadangi daugelis augštojo laipsnio karininkų, turėjusių nepriklausomų šaltinių, atsisakė vadovavimo, Gelgaudas tuomet gavo generolo laipsnį, turėdamas maždaug 30 metų amžiaus. Šitokis greitas kilimas, natūralus sipuno būdo žmogui, įkvėpė jam kraštutinio arogantiškumo ir įgeidžių; tas savybes žadino jo santykiai su rusų generolais, su kuriais jis daug bendravo. Dėl šio arogantiškumo jis visuomet nustodavo savo valdinių pagarbos.

Kilus revoliucijai, generolas Gelgaudas buvo Radomo mieste ir jo gy-

vybė buvo dideliame pavojuje dėl įtarimų, kurių natūraliu objektu jis buvo, tačiau jį apsaugojo kai kurie patrijotai, pasiremdami jo tikrinimais dėl patrijotiškos nuotaikos. Tačiau kariai vistiek reikalavo pašalinti jį iš pareigų, ir tikrai jis buvo atstatytas kelias savaites. Diktatorius Chlopickis, kurio veiksmai, kaip skaitytojas žino, per dažnai buvo neišaiškinami, sugražino jį į tarnymą, tikrindamas pats save, kad Gelgaudas buvo vienas iš geriausių patrijotų ir, nors jo išvaizda buvo ir nemaloni, betgi buvo geras širdyje. Kare (pradžioje vadovavęs brigadai, paskiau divizijai), ligi jis buvo priskirtas prie didžiosios armijos, jo veiksmai nepasižymėjo labai didelėmis klaidomis; dargi Minsko kautynėse jis labai gerai atliko savo vaidmenį. Tokie atsitiktiniai gerojo elgesio pasireiškimai laikė jį tam tiroje pagarboje.

Pasiėmęs vadovauti Lietuvos korpusui ir pasitraukęs iš didžiosios armijos akivaizdos (stebėjimo), jis pasireiškė tikroju savo būdu. Jis svaigo dėl savo įžymumo ir, jausdamasis esąs visiškai savo veiklos valdovas, pasidavė visoms savo puikybės pagundoms.

Pirmasis jo puikybės bei tuštybės veiksmas buvo apsisiautimas gausingą palydą, arba svitą (kuri buvo keturis sykius gausingesnė už vyriausiojo vado palydą). Ir iš tos palydos didžiausioje pagarboje buvo laikomi tie asmenys, kurie buvo gabiausi pramogų suradėjai. Šitai jo asmeninės gratifikacijos meilei galime prikišti tuos pavėlavimus, kurie aukojo tėvynės reikalus. Gelgaudiškyje generolas iškėlė savo karininkams puotą; visai aišku, kad paprasto asmeniško pasirodymo motyvas suviliojo jį keltis per Nemuną toje vietoje, tuo būdu liko dovanotas besitrūkiančiam priešui dviejų dienų žygis, duota jam laiko sutelkti savo jėgas Vilniuje, ir ta sostinė mums žuvo!

Niekad nebuvo matyti, kad šis generolas dalintųsi su savo valdiniais vargu, nuovargiu ir pavojais. Savo asmens santykiuose jis nepaisė tikrųjų priemonių laimėti savo karių pasitikėjimui ir meilei. Kautynių išvakarėmis, pavojaus ir susirūpinimo atvejais kariui malonu matyti savo vado veidas ir išgrįsti iš jo keli drąsimieji žodžiai. Tai yra tartum mažmožiai, betgi tikrovėje jis turi rimčiausių pasėkų. Tai yra paslaptinė

aktai, kuriais iš kario galima gauti viską. Asmeninis kario prisirišimas prie savo vado yra daugiau vertas, negu puikiausios kombinacijos strategijoje ir taktikoje. Vadas, kuriam pavyksta kario meilę laimėti, įkvepia jam naujojo akstino pasiryžti. Prie kitų jo motyvų prideda baimę netekti draugo pasitikėjimo ir pagarbos; ir galbūt kariuomenės masėje toks motyvas nenusileistų jokiam kitame našume. Generolui Gelgaudui buvo visai svetimos elgesio priemonės, kurios patikrintų šią pasėką. Užuot laisvai artėti prie kario ir stengtis laimėti jo prisirišimą, jis traktavo jį venodu šaltumu ir rezervuotumu. Iš viso yra nuostabus dalykas, kad žmogus su tokiomis ryškėmis būdo ydomis galėjo būti paskirtas tokiam atsakomiamam žygiui.

Generolas Chlapovskis karine savo karjerą pradėjo taip pat 1812 metais. Rusų kare jis įgijo karininko laipsnį ir buvo paskirtas kunigaikščio Poniatovskio adjutantu. Šioje tarnyboje būnant, jis buvo pakeltas į štabo karininko laipsnį; su tuo laipsniu jis 1815 m. pasitraukė iš kariuomenės ir apsigyveno savo dvaruose Pozeno hercogijoje, kur jis vedė Lovicčiaus kunigaikštienės, didžiojo kunigaikščio Konstantino žmonos, seserį. Šio generolo įstojimas įrevoliucinę kariuomenę sukėlė žymaus nuste bimo. Kadangi jis prisidėjo prie narsiausių ir patrijotiškiausių Vyryų rinktinė, nebuvo jaučiamas nepasitikėjimas juo. Jo pasisekimai žygiuojant per Baltstogės apskritį suteikė jam teisių į augščiausią pagyrimą. Ši puiki ekspedicija laimėjo jam Lietuvos korpo pasitikėjimą, ir po Vilniaus kautynių korpas vienin gaisiulė jam korpo vyriausiojo vado pareigas. Kaip jau minėjome, jis atsisakė imtis vadovybės iš vado, bet priėmė pareigas, kurios pavedė jam visų operacijų priežiūrą. Tose pareigose vadovaudamas dalykų kryptiniai, kaip matėme, jis padarė stambiausių klaidų, kurios neįmanoma tiksliai išaiškinti. Bendrai suminėkime kai kurias iš jų: 1) Sapierių siuntimas tiltui statyti per Nemuną; 2) blogai sutvarkytas šiaulių puolimas; 3) paramos neteikimas generolui Rohlandui Pavandenio kautynėse; 4) neišaiškinamas slaptumas, kuriame jis laikė savo tikslą pereiti Prūsų sieną; jis tuo tikslu išvyko iš Kuršėnų, be gis visiems jo karininkams buvo duota suprasti, kad korpo dalims toje vietoje bus geriau žygiuoti į Kauno Apylinkes. Štai tie veiksmai, dėl kurių šis karininkas dar turi atsakyti prieš savo tėvynės teismą. Chlapovskis buvo netgi pavojingas asmuo, kaip ir

Gelgaudas, nes Gelgaudas buvo nepeliamos arogancijos žmogus, kuoj is atstūmė kitų pasitikėjimą. Betgi Chlapovskis, įskaitant visas Gelgaudo ydas, turėjo išviršinio atvirumo (nedirbtinumo, dissimuliacijos) pobūdį, kuo nesąmoningai laimėjo tuos, kurie atydziai nestuđijavo jo būdo. Bet niekas, ekas gerai stebėjo ir pažino jį, negalėjo reikšti jam pagarbą.

Rusų armija, kuriai vadovauti, mirus gen. Dibičiui, pasiėmė generolas grafas Paškevičius ir kurios didesnė dalis pasiliko neveikli ties Ostrolenka, nebeturėdama daugiau baimės iš Lietuvos pusės, dabar galėjo laisvai veikti ir pradėjo puolimą, vadovaujama naujojo savo vado, kuris nusprendė keltis per Vyslą ir veikti kairiajame krante.

Tebūnie man leista skaitytojo dėmesį patraukti valandėlei į šį Paškevičiaus persikėlimą per Vyslą — į manevrą, dėl kurio buvo tiek giriama si, ir panagriniėti, ar tikrai tenka šis žygis laikyti dideliu ir drąsiu žingsniu, ar tiktai reikalo verčiamu. Kokia buvo rusų armijos būklė po Ostrolenkos kautynių? Praslinko mėnuo laiko, o toji armija nebedarė jokio judesio, bet pasiliko ten tiktai tam, kad gautų maisto iš Prūsų. Ar tas neveiklumas tik nebuvo neklaidingas silpnumo įrodymas? Argi jis nerodo, kad ji, išgąsdinta Lietuvoje, buvo dvejojimo būklėje, nedrįsdama žengti į karaliją ir pasiruošti ją apleisti reikalingąja proga, kuri atrodė artima? Šiuo svyravimo laikotarpiu naujasis vadas atvyksta iš Kaukazo sričių. Jis turi ką nors daryti. Pasisiūlo klausimas: kokios linkmės būtų geriausia laikytis? Jo armija, dabar Lietuvoje buvusio korpo sustiprinta, sudarė arti 150.000 vyrų. Nors ši jėga buvo stambi, betgi pulti Pragos įtvirtinimus (fortifikacijas, kurio, kaip skaitytojas žino, buvo sustiprintos ir kurių pulti rusų armija su primityvia ir nesu silpninta savo jėga niekadoms nedrįso) buvo už klausimo ribų. Kurios kitos linkmės jis tegalėjo imtis, nebent toliau pasilikti neveikliam, arba keltis per Vyslą ir su Prūsų pagelba pulti Varšuvą iš kito šono, — tai būtų žingsnis, kurio jis niekadoms nedrįstų vykdyti be tos pagelbos. Tik šitai įmanoma natūraliai paaiškinti tas giriamasis planas, kuriame nieko kito negalima įžiūrėti, kaip tik tai, kad tai buvo beveik reikalo verčiamas judesys, padrasintas pasitikėjimo prūsais.

Šią svarbiąją valandą, kada prieš operacijos įgijo naujojo pobūdžio ir atrodė (visuomenės akyse) jam besiantinant prie Varšuvos, grėsia didžiausiu pavojum, visuomenės įsivaizduojamo baimė didino neseniai susektas

Juozas Mikštas

BALADĖ APIE GERIAUSĮ KUOPOS ŠAULĮ

Kulka pervėrė Vyta,
Geriausį šaulį ši kuopos visos.
Ir guli jis nuo pačio ryto,
Prie upės, ant apšaudomos kalvos.

Ir švilpia jau ant visko...
Ir nerimo nejaučia jo širdis.
Jam nesvarbu ar saulė tviska,
Ar kyla dūmų debesys juodi.

Dar vakar jis svajojo
Apie atostogas, apie namus.
Šiandieną nieko jau neboja,
Ir guli kruvinas, ramus.

Varikliai tankūkriokia
Ir plėšosi patrankų sviediniai.
— Kur gausim kitą šaulį tokį?
Galvoja apkasuose jo draugai.

Prišliaužęs sanitaras,
Norėjo morfijaus išvirkšti jam.
Bet Vytui baigėsi jau karas,
Nereikia nieko miegui amžinam.

Jis žengdamas į džangų
Su šalmu, su peršauta krūtine,
Kartoja vieną vardą brangų,
Ir žada ją lankyti nors sapne.

Dangaus vartus atkėlė
Šventasis Petras, Angelų pulkai
Dar vieną kuklią kario vėlę
Pas Dievą vedė dangiškais takais.

Augščiausias jį pagyrė,
Kad niekad nesušaudė jo langų...
Ir švento Jurgio dalinin paskyręs,
Jam leido džiaugtis amžinu dangum.

Supylė kapą Vytui,
Geriausiam šauliui iš kuopos visos.
Ir gėlės niekad jau nevyto,
Prie upės, ant išlaisvintos kalvos.

Jankovskio sąmokslas ir žinio apie nelaimės Lietuvoje. Tokią susirūpinimo valandą tauta pareikalavo karo tarybos sušaukimo ir ragino tautinę vyriausybę ištirti vyriausiojo vado veiklą, reikalaujant iš jo tiksliai išaiškinti visus savo planus ir visus savo operacijų planus patiekti tokiai tarybai apsvarstyti. Vyriausybė sudarė tokią karo tarybą, priskyrė ją prie vyriausiojo vado ir pavedė supažindinti ją su visais jo sumanymais, tikslu suraminti ir iš naujo užtikrinti visuomenę, kuri po pastarųjų įvykių taip natūraliai ėmė nepasitikėti ir įtarti.

(Bus daugiau)

LIETUVIAI II-JO PASAULINIO KARO AUDROJ

TRUPUTIS IŠ PRISIMINIMŲ

1943 m. kovo mėn. man buvo įsakyta vykti į vieną lietuvišką kuopą karininko pareigoms. Susidarė nemaloni padėtis. Po derybų su atitinkamais preigūnais Kaune teko išvykti.

Mano dalinys tuo laiku stovėjo Rytų Lietuvoje. Nuvykęs prisistatau kpt. U., kuris čia vadovavo vienai kuopai. Kuopa dalyvauja kautynėse. Reikia pasakyti, kad tuo laiku toje apylinkėje buvo skaičiuojama keliolika tūkstančių rusų partizanų, kurie terorizavo ir plėšikavo vietinius gyventojus. Mažesnius dalinėlius užpuldavo ir sunaikindavo. Lapkričio mėn. prie Naručio ežero buvo užpultos dvi kuopos. Po žiaurių kautynių, durtuvais vyras prieš vyrą, patiesę apie 60 partizanų, iš tos apylinkės pasitraukia. Viena kuopa buvo apsupta ir apsupime išlaikyta apie 4 val. Tik po aršių kautynių rankinėmis granatomis ir minosvaidžiais pavyko priversti partizanus trauktis.

Daug kautynių turėta, kol galiausiai frontui artėjant teko trauktis. Buvo įsakyta ginti Lentvarį nuo besiveržiančios bolševikų kariuomenės, bet iš čia dar nesusidūrus su priešu buvome perkelti ruošti įtvirtinimus ir ginti Kauno. Jau bolševikams užėmus Palemoną ir persikėlus ties Prienais per Nemuną, buvome mesti tenai. Bolševikams su tankais smarkiau paspaudus, teko trauktis ir organizuoti stabdymo liniją prie Kauną su Marijampole jungiančio plento. Dar nespėjus tinkamai išsidėstyti ir neparemiant tinkamai vokiečių artilerijai, tenka vėl trauktis. Sekanti stabdymo linija buvo numatyta ant Šešupės krantų, bet ir čia dar nespėjus suorganizuoti gynimosi ir išsprogdinti tilto per Šešupę, bolševikų tankai prasiveržė pro neišsprogdintą tiltą ir lipo ant kulnų. Tik Didvyžių kaime, kur jau buvo tinkamiau paruošti apkasai, priešas buvo sustabdytas. Keletas dienų apkasuose.

Vėliau pagal to ruošo generolo įsakymą buvome atitraukti į Rytprūsius persiorganizuoti ir laukti tolimesnio įsakymo. Čia besitvarkant, atsirado ir ankstyvesnioji vadovybė, kuri davė įsakymą keliauti į Tilžę. Vokiečiai, neįvertindami mūsų kovos pajėgumo ir augštesnių viršininkų diktuojami, mus performuoja į oro apsaugos dalinius. Dalis karininkų pasiūsta į Drezden'ą, o iš tenai kiek vėliau į Žemaitiją, į besiformuojančius lietuviškus pulkus. Tačiau ir čia neilgai

Ats. j. ltn. B.

teko išbūti. Bolševikai, spalio mėn. 8 d. pralaužę frontą, stūmėsi į priekį. Pirmasis pulkas buvo išvestas ginti stovėjimo vietos, o likučiai rezerve. Po trumpų kautynių pulkas, numušęs panzerfaustais keletą tankų, traukiasi ir ruošiasi stabdyti Barstyčių kalvose.

Bolševikams pasistūmus į priekį, tenka trauktis per Palangą, Klaipėdą, Juodkrantę, Nidą, Racitę, Kranz'ą ir Karaliaučių. Iš Karaliaučiaus tampa nuvežti į Morungen, kur iš lietuviškų dalinių sudaromos kuopos ir priskiriamos prie vokiečių batalionų. Vėliau Lyck, Johannisburg, Plock (Poenen) ir, bolševikams pradėjus sausio mėn. antroje pusėje (1945 m.) didįjį puolimą, traukimąsį pėsčiomis per Graudenz'ą Danzig'o link. Ilgesniam laikui apsisostojame Hoch Stibliau rajone, kol bolševikai, prasiveržę prie jūros ties Kolberg'u, ir iš čia išvaro. Iš čia visi keliai vedė tik į Danzig'ą. Netrukus krinta Gotenhafen, o galiausiai eilė prieina ir pačiam Danzig'ui. Vokiečių Wehrmacht'as tampa prispaustas prie Vyslos 10-5 km plote kairėje Vyslos pusėje ir nedidesniame dešinėje. Dieną ir naktį virš galvų zujo lėktuvai, nešdami mirtį. Vietiniai gyventojai visi iškelti, vyrauja kariška tvarka. Esant blogam pristatymui, maisto davinys mažinamas.

Balandžio mėn. vokiečiai nutarė šį "katilą" likviduoti, tačiau šis darbas dėl laivų stokos buvo sunkus ir galutinai nebaigtas vykdyti iki pačios kapituliacijos. Gegužės mėn. 3 ar 4 d. buvo gautas įsakymas visiems lietuviams, išskyrus mane ir dar vieną, vykti į surinkimo lagerį tolimesniam į Vidurio Vokietiją perkėlimui. Teiravomės pas savo viršininką, bet tas nieko negalėjo padėti, o tik parašyti atitinkamą raštą savo augštesniam viršininkui.

Po keletos dienų ruošėsi išsikelti į Hello's pusiasalį visas vokiečių batalionas, o kartu ir mes. Tačiau, laivams neatplaukus, teko pasilikti kitai dienai. Rytojaus dieną buvo gautas įsakymas surinkti visus svetimtaučius į vieną lagerį ir iš tenai vykdyti iškėlimą. Suradę lagerį, mudu nutarėva bandyti savo laimę. Vykstame į korpo štabą, bet iš tenai buvo gautas atsakymas, kad išsikėlimui reikia turėti armijos vado leidimą.

Teiraujamės mums priklausančiam štabe. Čia vienas puskarininkis prisiminė, kad vakar vakare buvo gautas raštas, liečiąs du asmenis ir, kiek pavartęs popierių krūvą, tą raštą surado. Pasirodė, kad tai buvo mus liečiąs raštas su leidimu išsikelti. Mano draugas nuvyko į armijos štabą kitoje Vyslos pusėje (Nikeswalde), gavo sutikimą ir vėliau abu, susikrovę savo daiktus, išvykova į išplaukimo vietą. Vakare, sutvarkę visus formalumus, laimingai sėdova į laivą, kuris buvo ne kas kitas, kaip didesnio masto Nemune plaukiojantis baidokas. Pačiame vidurnaktyje atsiradome Hello's pusiasalyje ir įsikūrėme viename pakelyje esančiame miške. Rytą pradėjome tvarkyti formalumus ir apie 3 val. p. p. sėdome į laivą, kuris buvo ginkluotas žvejų kuteris ir talpino ant dėnio apie 60 asmenų. Po dviejų valandų plaukimo jūra šitokio laivo komendantas (puskarininkis) pranešė, kad sekančią naktį nuo 00 val. paskelbta besąlyginė kapituliacija. Plaukiame banguojančia jūra, nakvynė ant dėnio, o gegužės mėn. 14 d. išlipame Kiel'io uoste, kur tuojau prisistatė anglai ir pradėjo rodyti savo "augštą" kultūrą, plešdami nuo karių rankų laikrodžius bei žiedus. Taip pasitikę, išdalino kiekvienam po 8 "bisquitus", du arbatiniu šaukštu marmaledo, 50 gr. duonos ir kelias pupas pareikšdami, kad to turi užtekti iki sekančios dienos vakaro. Vėliau nakvynė gryname ore ir ryto 5 val. kelionė į Schlezwig-Holstein'o internavimo zoną. Kaip tik pasitaikė šilta diena. Prakaitas varvėjo per skruostus. Daugeliui batai nutrynė kojas. Taip buvome varomi apie 30 km iki vieno ežero, kur teko praletisti sekančią naktį. Rytojaus dieną kelionė buvo tęsiama toliau iki paskyrimo vietos. Reikia pažymėti, kad visą laiką iš šalių buvome lydimi sargybinių ir tankų. Sustojimo vietoje įsitaikėme karvių tvarte. Šiame "viešbutyje" matėsi įvairaus laipsnio karininkų, pradedant kariūnais ir baigiant pulkininkais.

Maisto davinys dienai: 8-10 "bisquitų" (arba 240 gr. duonos), 3-5 gr. sviesto ir apie 2 valgomas šaukštus pupų, kuriose dar matėsi, kad buvęs vienas kitas siūlelis mėšos. Šitaip gyvenant, prisistatė du lietuviai gydytojai. Vėliau už keliolikos dienų tampa perkelti į priešlėktuvinės apsaugos kariams statytus barakėlius.

čia gyvenimo sąlygos truputį pagerėjo, bet maitinimas liko tas pats. Dažnai pasitaikydavo dienų, kada maisto davinys teoretiškai siekdavo tik 900 kalorijų, bet jo praktiška vertė buvo daug mažesnė. Ypatingai trūko druskos. Jos tebuvo duodama mediciniškais išskaičiavimais vos du gramai.

Bandėme susirišti su tarp vokiečių išmėtytais lietuviais, bet iš pradžių jokių rezultatų nebuvo. Už kurio laiko pavyko surasti lietuvių dalinėlį (apie 600 asm.), vadov. kpt. J. Tuojau ten persikėlėme ir mes.

Dalinio stovėjimo vieta — miškelis. Patalpos — apiplyšusios palapinės, pro kurias lyjant varvėjo vanduo. Vieton lovų — žolė ir sąmanos. Maistas lygiai toks pat, kaip ir anksčiau.

Vėliau pavyko susirišti su Luebeck'e gyvenančiais lietuviais, iš kur atvyko sunkvežimis su keliais šimtais kepalukų duonos, statine daržovių, rūbais ir kitomis gėrybėmis. Šia proga pasinaudodami išvyksta į Luebeck'ą abu lietuviai gydytojai ir mano draugas su dar keliais asmenimis. Kad geriau vyktų maitinimo klausimas, man teko tuo dalyku rūpintis.

Kaip maisto klausimas buvo aktualus, galima matyti iš čia žymimų kainų: duonos 1,5 kg kepalukas — 400 RM, cigaretė — 30 RM, cigaras — 50 RM.

Žmonės, išžvalgę vietovę, pradėjo bėgti į laisvę. Mes likę du karininkai turėjome gerą progą pabėgti (net išvažiuoti mašinomis), bet pasilikome todėl, kad nepavyko visų išleisti "į laisvę, nes kiekvieną dieną iš vokiečių dalinių vis dar naujų prisistatydavo. Liepos pradžioje tapome perkelti į kitą vietovę, kur jau radome prieš dieną atvykusį vieną lietuvių dalinį su mjr. G. priekyje, kurį sudarė apie 700 vyrų. Vos tik mums pradėjus kurtis naujoje vietoje, atvyko dar vienas dalinys iš 304 vyrų. Mes apsisistojome apie 1,5 km nuo ankstyvesnio dalinio. Visą lietuvių grupę sudarė apie 1.500 vyrų.

Po kelių dienų vietovė tapo išžvalgyta ir prasidėjo bėgimas. Kaip jis vyko, galite suprasti iš to, kad iš vieno dalinio, turinčio virš 300 vyrų, keliantis į kitą vietą buvo belikęs vos šimtas. Šioje vietovėje mus dar daugelį kartų aplankė iš Luebeck'o, Neumuenster'io ir kitų komitetų lietuviai atstovai, bet tokiam skaičiui nė vienas tinkamos globos, jei pabėgtume, neužtikrino. Gruš. iniciatyva iš Luebeck'o net buvo atvešta teatralų, kurie mums surengė koncertą.

Prie abiejų lietuvių dalinių buvo priskirtas vokiečių štabas, kuris turėjo rūpintis visais reikalais. Po kelių gana aštrių susikirtimų, tvarką pa-

laikėme patys. Štabas ėjo tikrai ryšio pareigas. Naujoje vietoje patalpos taip pat palapinės, kurių dar ne visiems užteko. Likučiu teko statyti palapines iš žagarų ir žolių. Stovėjimo vieta — kalnuotas miškelis. Vanduo imamas iš nevykusio šaltinio. Kad pagerinti savo būklę, teko įvairiai verstis: vieni dirbo šliures, kiti pynė įvairius dalykus ir keitė su gyventojais į valgomus daiktus, tretieji vertėsi tarpininkavimu.

Po vieno gana aštraus susikirtimo su vokiečių karininkais diviziono vado iniciatyva buvo padaryta lietuvių ir vokiečių karininkų konferencija. Diviziono vadas pasirodė esąs labai padorus žmogus ir pasiūlė tokį vokiečių štabą visiškai panaikinti, o palikti tiktai vieną karininką ryšiu ir vieną "zahlmeisterį" ūkio reikalams tvarkyti. Taip mums begyvenant, prisistatė vienas lietuvis plk. ltn. ir buvo atvežta iš Heidės apylinkės apie 300 lietuvių.

Kaip ir kiekvienoje vietoje, taip ir čia siekė mus globoti "tėviška" Stalino ranka. Buvo apsilankęs iš jų misijos anglų tankečių lydimi "delegatai" su pasiūlymu grįžti į namus. Reikia pasakyti, kad norinčių vykti į tariamus namus atsirado nemažas skaičius. Vėliau panašių buvo atvežta dar ir iš kitos stovyklos ir tokiu būdu susidarė virš dviejų šimtų žmonių, kurie vėliau anglų sunkvežimiais ir buvo išvežti.

Kultūrinė veikla: choro vedėjo B. buvo suorganizuotas oktetas, kuris keletą kartų gana gražiai pasirodė. Buvo įsteigti anglų kalbos kursai, kurie turėjo nedidelį pasisekimą. Dvasiniams reikalams aptarnauti buvo atvykęs du kartus vokiečių kunigas ir vieną kartą lietuvis. Taip pat buvo leidžiamas ranka rašytas informacinis laikraštėlis.

Rugsėjo mėn. 11 d. buvo gautas įsakymas viską pasikrauti ir vykti į pereinamąją stovyklą išvykimui. Kur bus išvykstama, niekas neskelbė. Tarpe visų kursavo gandai, kad naujoje vietoje bus išrašyti atleidimo dokumentai ir visi paleisti. Pasikrovę Liutjenburg'e, po poros dienų atsidūrėme Belgijoje Cedelghem. Kelyje Geldern miestelyje prie Olandijos sienos įvyko nelaimė: manevruojantis traukinys įvažiavo į vieną vagoną. Vienam asmeniui buvo gerokai įlaužtas rankos kaulas, o kitas dėl didelio sužeidimo buvo nuvežtas į ligoninę ir apie jį daugiau jokių žinių negauta.

Atvykus naujon vieton, kiekvienas buvo išpurkštas tam tikrais milteliais prieš "mažuosius gyvūnėlius" ir provizoriškai patikrinta sveikata. Svarbiausias dėmesys buvo kreibiama į baraką, kuris buvo ne kas kitas, kaip

ginklams sudėti sandėlys su apie 20 cm, kad geriau galėtų įeiti oras, atsisakyti stogu. Buvo dar ir iš lentų sukaltų barakų, kur tarp lentų taupumo sumetimais buvo paliktas piršto storumo tarpas.

Tvarka lageryje: vyriausias skaitėsi viso lagerio komendantas plk. ltn. — anglas. Visas lageris buvo padalintas į tris skyrius, kurių kiekvienas taip pat turėjo po anglų karininką, bet praktiškai visą tvarką vedė puskarininkis. Kiekvienas skyrius turėjo iš savo belaisvių viršininką, kuris visus gautus iš anglų įsakymus perduodavo tolimesniai vykdymui. Prie kiekvieno barako buvo priskirtas karininkas, bet jis tame barake negyveno. Vidaus tvarką palaikė paskirtas puskarininkis ar širšyla. Nusizengusiems bausmė atlikti buvo įsteigtas "rūtų darželis", taip apie 12 kv. mtr. spygiuota viela aptvertas žemės plotas su vienomis durimis bausmę atliekančiam įleisti ir išleisti. Už didesnius nusikaltimus buvo baudžiama lagerio komendanto po kelio-lika parų kalėjimo, kur drausmė buvo tikrai griežta. Iš šitokio kalėjimo buvo varomi bėgte kiekvieną dieną į darbus ir tokiu pat būdu gražinami atgal. Viduje pavyzdinga tvarka, koridoriai plaujami net muilu. Šitokio lagerio gyventojus sudarė vien pabaltiečiai. Latviai, kurių čia buvo apie 12.000, užėmė du lagerio skyrius, o lietuviai su estais tretyji. Pats lageris aptvertas spygiuotų vielų tvora su sargybiniais belgais bokšteliuose.

Maitinimas: Tiekiamas angliškas mastas, kuris vėliau pradėtas po truputį mažinti. Esant maisto trūkumui, prasidėjo tarpusavio prekyba, kuri nuėjo tiek toli, kad buvo pradėta prekiauti net su sargybiniais. Tarpusavio pasitikėjimas su sargybiniais tiek išaugo, kad palikdavo belaisvį saugoti bokštelyje, o pats nuedavo ieškoti reikalingų dalykų.

Apranga: Kiekvienas dėvėjo tuo, ką jis turėjo. Tik vėliau buvo pradėta šis tas patiekti. Daugumas vyrų turėjo tik po vieną vokišką antklodę. Tuo tarpu temperatūra barake ir lauke mažai kuo skyrėsi. Pradėjus šalti, reikalai pablogėjo. Buvo pradėta barakuose primityvių krosnelių statybą, bet šioms kūro buvo duodama labai mažai. Vyrų kovojo dėl priėjimo prie krosnelės. Guldami lovon, apsiklodavo visais turimais rūbais, bet ir tas mažai ką tepadėdavo. Kiek pramigę, keldavosi ir bėgdavo apie sustatytas triaukštes lovas, kad galėtų sušilti. Be to, iš anglų pusės buvo reikalaujama, kad ir tokiose patalpose visą laiką, išskiriant pietų laikotarpį, būtų atidaryti langai. Prieš atleidžiant,

kiekvienam buvo duota iki trijų antklodžių.

Nuotarkos lageryje buvo labai blogos. Kalbama vien tik apie maistą. Kiekvienas troško būti kuo greičiau atleidžiamas, o vėliau dirbti kad ir sunkiausią darbą vien tik už sotų pavalgymą.

Darbai lageryje: Karininkai tedirbo vien tik administravimo darbą. Fiziškai dirbti jiems nereikėjo. Visi kiti turėjo dirbti tik darbus, susijusius su lagerio švaros bei kitos tvarkos palaikymu. Kiekvieną dieną tiems reikalams buvo sudaromos specialios komandos.

Sanitarinė padėtis: kiekvienas lagerio skyrius turėjo vieną ar kelis iš savo tarpo medicinos gydytojus ir žemesnį personalą. Šie visi gydytojai praklausė anglų gydytojui ir iš jo gaudavo visus sanitarinius reikmenis. Stipriai susirgusius, išsiųsdavo į ligonines, kurios būdavo taip pat aptarnaujamos į nelaisvę pakliuvusio sanitarinio personalo. Dantų gydytojų lageryje nebuvo. Šios srities pacientai būdavo siunčiami apie 2-3 km nuo stovyklos pas tos rūšies specialistą. Juos lydėdavo belgų kariai. Mirtinumas, nežiūrint nepakankamo maitinimo buvo mažas. Lietuviai palaidojo vieną ar du asmenis. Kiekvienas lagerio skyrius turėjo pirties patalpas, kurioje savaitės gėgyje kiekvienas turėdavo progos tinkamai išsimaudyti. Baltinius kiekvienas turėjo pats asmeniškai plautis. Tam tikslui buvo duodama atitinkama muilo ar muilo miltelių norma, kuri, padidėjus prekybai su sargybiniais, buvo smarkiai sumažinta.

Kultūrinis veikimas: Kiekvieną dieną buvo išleidžiamas žinių biuletėnis. Atskiri lagerio skyriai ruošdavo savo pasirodymus. Lietuviai taip pat buvo suruošę vieną ar du. Stipriausiai stovėjo latviai, nes jie turėjo šioje srityje prityrusių žmonių. Ypač gerai pasirodė jų choras, kur šalia eilinio matėsi dainuojant ir kapitonų. Pas latvius ir estus veikė gimnazijos, o lietuviai tepajėgė suorganizuoti tik pradžios mokyklą.

Ryšys su likusiu pasauliu: Pradžioje, tuojau atvykus, latvių pastorių pagalba buvo susirišta su latvių kunigu J. Danausku, kuris mums labai daug padėjo. Jo pastangomis buvome surišti su New York'e esančiu Lietuvos konsulu, kuris daug darbo įdėjo beiškodamas Amerikoje giminių. Buvo net tokių, kurie, dar sėdėdami belaisvių lageryje, jau turėjo "affidavitus" į Ameriką. Latviai, turėdami geresnį ryšį, iš Tarptautinio Raudonojo

Kryžiaus išreikalavo kiekvienam asmeniui po keletą šimtų anglišku cigarečių, kas į tokį niūrų gyvenimą įnešė šiek tiek linksnumo ir, be to, pagyvino prekybą. Mes lietuviai tuo laiku irgi gavome iš Luebeck'o vieną siuntą.

Stalino globa. Kaip ir visur, taip ir čia pradėjo mumis domėtis staliniška ranka. Buvo atvykusi anglų apsaugoje rusų delegacija, susidedanti iš pulkininko, politruko ir keletos karininkų raginti vykti mus į namus. Atsirado iš visų tautų tokių, kurie šituo patarnavimu pasinaudojo. Prasidėjo "Kriegsverbrecrer'ių" ieškojimas. Kartą atvykusi tokia delegacija su anglų vyresnybės žinia iš lagerio komendanto pareikalavo išduoti latvių plk. Kripenz ir vieną kpt. Plk. Kripenz, gavęs įsakymą vykti, grįžo atgal į savo būsinę, išsitraukė peilį ir smeigė sau į krūtinę. Vėliau jis buvo nuvežtas į ligoninę, o kpt. įsėdo į rusų mašiną ir dingo. Laimei tuo laiku lageryje buvo latvių pastorius, kuris tuojuos sėdo į mašiną, grįžo į Brue-

sel'į ir telegrafavo Londonan Latvijos pasiuntiniui, kuris darė žygių užsienių reikalų ministerijoje. Vėliau lagerio komendantas apgailestavo, kad tai buvo išduota per nesusipratimą. Sekantį kartą buvo išduotas latvis mjr. Padėtis vertė susirūpinti, kad vieną gražą dieną netektų visiems susilaukti panašaus likimo. Buvo įteikti memorandumai su pastaba, jei daugiau tokie įvykiai pasitaikys, bus paskelbtas bado streikas. Ar šitie memorandumai ką nors pagelbėjo, sunku pasakyti, bet daugiau panašių įvykių nepasitaikė.

Atleidimas: Galiausiai 1946 m. kovo mėn. buvo pradėta atleidinėti. Pirmiausia tokia laimė atiteko estams, o vėliau ir mums. Dar prieš atleidžiant, kiekvienam buvo duota šiek tiek aprangos ir pakeisti susidėvėję batai. Atleidimo dieną kiekvienam buvo išduota atitinkami popieriai ir patikrintas bagažas, ieškant ginklų. Po to buvome pakrauti į prekinčius vagonus ir pasiūsti į Vokietiją.

Nauji sumanymai Chicagos L. S. "Ramovės" skyriuje

Sekmadienio popietis nėra patogus laikas susirinkimams: kai kas nori pailsėti, kiti radio žinių pasiklausyti, tretį savo pažįstmus aplankyti. Chicagoje tokiam reikalui ir sunku yra tinkamas laikas surasti, nes savaitgalyje čia įvyksta net po keletas įvairių organizacijų rengimų. Todėl Chicago "Ramovės" skyriaus valdyba visuotinę narių susirinkimą sušaukė š. m. kovo 29 d., sekmadienį, 1 val. po pietų. Valdyba pati savo parinktu laiku nebuvo patenkinta, bet nariai jo nepeikė, susirinkime dalyvavo daugiau 50 buv. Lietuvos karių.

Šiame susirinkime valdyba patiekė veiklos planą, kurį susirinkimas turėjo apsvarstyti. Prieš pradėdant tą planą svarstyti, sekr. Valaitis perskaitė praeito susirinkimo protokolą. Veiklusis skyriaus pirm. plk. Dabulevičius paaiškino plano tikslą ir kaip skyrius numatyta jį įvykdyti. Veiklos planas apima kaip organizacinę, taip ir kultūrinę sritį. Prasidėjusios neringingos diskusijos padėjo išryškinti plano apimtį. Iškilo ir jaunuomenės įtraukimo į "Ramovės" organizaciją klausimas. Kalbėjusieji pasisakė už reikalingumą suorganizuoti prie skyriaus jaunuomenės grupę ir nutarta ieškoti būdų bei priemonių, kaip buvusius visus karius pritraukti prie

"Ramovės" veiklos, nes daugelis jų dar vis tebesilaiko nuošaliai. Nutarta, gavus Centro Valdybos pritarimą, šalia kultūrinių grupių organizuoti ir priaugančios kartos krupę. Užsiminta ir apie spaudos grupę. Čia iškilo ir "Kario" rėmimo reikalas. Visi nariai patenkinti "Kario" turiniu ir išvaizda. Keletas tų narių, kurie dar nėra nuolatiniais jo prenumeratoriais, "Kari" įsigijo iš atstovo (Buv. kariai privalėtų visi prenumeruoti KARĮ, nes tik tuo būdu jis sustiprės, o sustiprėjęs jis taps tikroju lietuviškos dvasios gaivintoju. Red.).

Nesenai atspausdinto Lietuvos Sąjungos "Ramovės" statuto pradžioje yra toks nuostatas: "Mes, buvę Nepriklausomos Lietuvos kariai, matydami, kad kimunizmas grėsia pavergti laisvąjį pasaulį ir uždėti jam pančius, kad kova su komunizmu dėl pasaulio ir tuo pačiu Lietuvos laisvės pareikalavo ir pareikalau daug aukų ir pasišventimo, kad tai kovai mes turime duoštis, nutarėme jungtis be politinių pažiūrų skirtumo į Lietuvii Sąjungą "Romovė", kad sutelktomis jėgomis pasipriešinus imperialistiniam komunizmui ir atstačius Lietuvos Nepriklausomybę."

Gražus nuostatas, tik jį vykdykime!

B. B.

MŪSŲ ŽUVUSIEJI IR MIRUSIEJI

A. a. Antano Grušaičio netekus

Negailestingoji mirtis, lyg ir keršydama tiems, kurie skiria visą savo gyvenimą ir jėgas kilniausiems tikslams, peranksti išplėšia juos iš gyvųjų tarpo, pasiimdama amžinybės.

Š. m. kovo mėn. 11 d. 9 val. vakaro po labai sunkios ligos mirė kūrėjas-savanoris kpt. Antanas G R U Š A I T I S, palikdamas giliam nuiliūdime savo mylimą žmoną, dvi dukreles, žentus ir tris anūkus. Waterburiečių lietuvių tremtinių šeima neteko vieno brangaus savo šeimos nario, gilaus patrioto, užsigrūdinusio kovotojo dėl tėvynės Lietuvos laisvės.

Velionis gimė 1895 m. spalio mėn. 20 d., Raseinių apskr., Gruzdiškiuose. Pradžios mokslą pradėjo savo gimtojoj apylinkėj. Augštesniojo mokslo siekti persikėlė į Vilnių. Deja, neilgam. Prasidėjęs D. karas užkupo jį Vilniuje be tėvų, be globėjų. Negalėdamas pasiekti savo gimtojo kampeilio, paveiktas besitraukiančių rusų kariuomenės ir daugybės Vilniaus miesto gyventojų dėl puolančių ir artėjančių vokiečių žiaurumų, mažas Antanėlis, vos 15 metų berniukas, pateko toli nuo tėvynės į svetimą Rusijos kraštą. Našlaitis ir tremtinis. Tačiau jis nepasimetė, nepalūžo. Prisiminė savo tikslą. Prisiminė jis savo tėvelių, o ypač mamytės norus matyti jį kunigu. Nugalėjęs visas kliūtis ir sunkumus, jis pateko gimnazijon. Mokėsi Voronežo gimnazijoje. Baigęs 4 klases, įstojo į kunigų semintariją. Mokėsi gerai, bet kaip lietuvis nebuvo mylimas lenkų kunigų. Po metų laiko, seminarijos rektoriaus, kunigo lenko pavadintas "lietuviška meška", užsigavo ir metė kunigų seminariją. Įstojo į karo mokyklą. Sėkmingai baigęs karo mokyklą Gacinoje, 1917 m. išvyko į frontą prieš vokečius. Tada Antano mintys nukrypo į gimtąjį kraštą.

1918-1919 m. Lietuva gyveno kriščiausias valandas. Tepradėjo rinktis pirmieji savanoriai. Ir štai 1919 m. sausio mėn. 15 d. Antanas Grušaitis jau besikuriančios Lietuvos kariuomenės eilėse, 1. p. pulke. Ir vėl fronte, kovodamas prieš tuos pačius rusus, kurių eilėse jam teko būti, bet jau bolševikine kariuomene vadina mus. Įvairiuose frontuose išbuvo jis vėl daugiau metų. Jam teko matyti savo puko vado, I. p. pulko, karininko

Juozapavičiaus žuvimo aplinkybes ties Alytum. Kovoiant dėl Lietuvos laisvės, jam teko eiti įvairias ir dažnai atvejais labai atsakingas pareigas. Dėl to jis būdavo dažnai kilnojams iš vienos dalies ar dalinio į kitą. Pradėjęs karinę tarnybą 1. p. pulke, jis dar tarnavo 4 pasienio pulke, 12 p. pulke ir k. daliniuose. Nuo 1924 m. pateko į 9 p. pulką, kuriame ilgiausiai ir apsisėjo. 1938 m. iš 9. p. pulko buvo perkeltas į Kariuome-

A. a. Ant. Grušaitis

nės Intendantūrą, kur išbuvo iki bolševikų okupacijos. Atleistas iš kariuomenės jau bolševikinės vyriausybės 1940 m. gruodžio mėn. 1 d.

Kpt. Grušaitis, atleistas bolševikinės vyriausybės iš kariuomenės, negalėjo jaustis saugiai ir žinojo, kas jo laukė, kaip kovojusio prieš raudonuosius 1919-1920 m. Ir vis dėlto jis nesėdėjo sudėjęs rankų, tesirūpindamas savo likimu. Tėvynės laisvė jam buvo brangesnė už jo paties gyvybę. Jis veikė ir tada, kaip patyręs slaptai. Prasidėjęs vokiečių-bolševikų karui, atrodė, kad Lietuvai išsilaisvinti atėjo geriausia valanda. Ir vėl vadovauja jis daliniui, šį kartą partizanų, sukilėlių, išvežant raudonuosius įsirovėlius ir ginant nuo sunaikinimo laikinąją Lietuvos sostinę Kauną. Kova buvo laimėta. Okupantas išgintas. Kaunas laisvas. Deja, netrukus sekė

vėl naujas otkupantas — vokiečiai. Nusivylimas. Atrodė veltui sudėtos gyvybių aukos... Daugelis prarado viltis ir tikėjimą dėl Tėvynės laisvės. Bet ne. Ne visi prarado viltis ir tikėjimą. Tie, kurie 1919-1920 metais į žūtbutinę kovą ėjo nesvyruodami ir tikėdami, tie vilčių neprarado. Velionis vėl įsijungė į darbą, į kovą, į rezistencinę kovą, laukdamas tik patogaus momento, kada galiūnai nusilpnės. Deja, aplinkybės buvo tokios, kad pasireikšti buvo peranksti, o raudonasis tvanas dar per daug stiprus antru kartu liejosi į mūsų brangiąją Tėvynę. Jis pasirinko antru kartu tremtį.

Prieš ketverius metus atvyko Amerikos ir apsigyveno Waterbury. Tikėjo jis, kad sugrįš ir vėl Tėvynėn su ginklu rankoje, garbingai. Troško jis sugrįžti į gimtąją žemelę, kurią taip karštai mylėjo, kuriai paaukojo ir savo jaunystę ir visas jėgas. Neužmiršo jis kenčiančios Tėvynės nė vienai akimirkai net savo nepaprastai sunkios ligos metu. Dar paskutinę Vasario 16 minint Waterbury, jis atsiuntė savo piniginę auką dėl Tėvynės išlaisvinimo.

Už nuopelnus Tėvynei jis buvo apdovanotas D. L. K. Gedimino IV laipsnio ordinu, kūrėjo - savanorio ir Lietuvos Nepriklausomybės medaliais.

Palaidotas 1953 m. kovos mėn. 14 d. Waterbury, Kalvarijos kapuose.

Ilsėkis, mielas Antanai, nors ir tolimos, bet laisvę mylinčios ir už visų tautų laisvę kovojančios šalies žemelėj, šviesdamas mums visiems tvirto tikėjimo, meilės ir aukojimosi pavyžiu už savo brangią tėvynę Lietuvą.

A. M.

Didžiajam Žmogui
Lietuvių Tautos Filosofui

VYDŪNUI
mirus, liūdi

L. S. Ramovė
New Yorko Skyrius

MALENKOVAS DAROSI DIDESNIS

Kremliaus monai ★ Prisipažinę kaltais gydytojais paleisti ★ Komunistai pasidarė per daug plepūs ★ Malenkovui nemalonus Ždanovo prisiminimas.

Niekas net nežino ar Malenkovas — tikroji pavardė ar slapyvardė, kaip Stalinas, Molotovas ir kiti. Betgi ligi Stalino mirties buvęs neabejotinai mažas, šis Malenkovas, dabar pradėjo augti, didėti. Šiandieną mes turime reikalo su aiškiu ir tuo pat metu neabejotinai gudriu Kremliaus politikos posūkiu. Taip, taip, dabar geras diplomatinis ir apylaimai politinis tonas reikalauja nepasitikėti Kremliumi. Taigi, prezidentai, ministrai pirmininkai, diplomatai vienas po kito pasiskubino iškilmingai pareikšti, kad naujais Kremliaus monais jie netiki. . . Tegu, girdi, Kremlius įrodo savo gerą valią gerais darbais.

Tik visa bėda, kad tikrumoje jau pradėta tikėti ir pasitikėti Kremliumi. Kremliaus pasiūlytoji, šiandien dar iš tolo, "cukerka" yra tokia viliojanti, tokia saldi, kad turbūt niekas neturės tokio ypatingai kieto charakterio, neišlaikys "pakusos" ir pažū patikės, kad Kremlius pasidarė kitoks, kad jis taikingas ir patikimas partneris pasaulinėje politikoje.

Šimtai tūkstančių žmonių žuvo Korėjoje, nepaprasti kiekiai medžiagų ir turto sunaikinta. Štai jau šiomis dienomis girdime autoritetingus pareiškimus, kad reikia sutikti su Korėjos palalinimu. Vadinasi, pralietas kraujas nieko nevertas, kaip vandenėlis. Visos kančios veltui.

Koks likimas Formozos: ar ji turi paskirtį išvaduoti Kiniją nuo komunistų? Ne, ji greičiausia būsianti palikta Jungtinių Tautų priežiūroje, atskira sau sala, kuri tolimesniame politiniame žaidime jau reikšmės nebeturės. Kam tai daroma? Stalinas turėjo tirštus ūsus, na, o Malenkovas turi tirštus anta-

kus. Būdavo negerai, kai Stalinas nepatenkintas pakreipdavo ūsą, dabar lygiai negerai, jeigu Malenkovas piktai pakreips savo tirštą antakį. . . Nereikia pykdyti Kremliaus.

Stalino išradimas — šaltasis karas ir geležinė uždanga, matyt, dabar laikoma pasenusiais dalykais. Amerikos laikraščių redaktoriai buvo iškilmingai Maskvoje priimti ir pavaišinti. Ir jie sužavėti. Dar daugiau, — jie sužavėjo ir kitus Maskvoje nebuvusius, kaviaro su vodka neragavusius. Jau turistai iš Olandijos ruošiasi lankyti Sovietų Rojų. Jau prasideda. . . geri laikai, kada bolševikai vėl pasidarė "geri vaikinai". Nenoromis atsimeni seną legendą apie gerąjį "Uncle Joe".

Jau minėtas Stalino išradimas — šaltasis karas ir geležinė uždanga, tačiau aiškiai paseno, pasirodė laikui bėgant netikusiu daiktu. Juk bukaprotiškas Stalino atkaklumas, nenuolaidumas, visas tas abuojas akiplėšikumas pagaliau privertė pasaulį pagalvoti, kad komunistai yra tikri laisvojo pasaulio priešai, kad su jais neįmanomas normalus gyvenimas. Ir laisvasis pasaulis pradėjo jungtis, pradėjo ginkluotis. Laisvasis pasaulis darėsi kasdien stipresnis. Na, o komunistams labiau patinka, kai laisvasis pasaulis yra padrikas, beginklis, gyvenąs nesantais būdais. Nebeišvengiamas reikalas buvo pakelti geležinę uždangą ir suminkštinti šaltąjį karą.

Bet čia pat buvo padarytas naujas išradimas. Nedelsiant buvo paskleista propaganda, kad komunistai pakeitė politiką, kad jie tikrai trokšta taikos, kad gauti gražiai kaimyniškai sugyventi su kapitalizmo rykliais, karo kurstytojais ir Woolstreeto vergais.

Visa tai, kas dabar prasidėjo, galima pavadinti jau ne geležine uždanga ir nebe šaltuoju karu, o migla, nuodingomis dujomis, kurios turi uždengti nuo žmonių tiesą ir tikruosius komunistų kėslus. Sako, kad netiki komunistams, sako, kad suprantą jų apgaulę, o jau Columbijos universiteto studentai padaro nutarimą, kad metas "panaikinti visuotiną karo prievolę, nes prasidedanti taikos epocha". . .

Niekas nenori, atrodo, Kremliaus pažadams tikėti, bet migla paleista, jau prasideda klaidžiojimas, jau nuotaikos žmonių masėse keičiasi. O, kaip žinia, demokratiname pasaulyje žmonių nuotaikos, ar šiaip ar taip versk, vis tik veikia į valdančiuosius. Įdomu bus pasekti, kuo gi pasibaigs Malenkovo eksperimentas?

Dabar atsiranda naujas savotiško įdomumo klausimas. Kas Kremliuje vyksta — ar dar tebeveikia stalinizmas, ar jau miręs diktatorius paniekinamas ir apspjaudomas?

Tikrai. Kai kurie reiškiniai keistokai atrodo. Net ir pati Stalino mirtis sukelia tam tikrų abejonių ir spėliočių. Vienas šių įvykių stebėtojų ne be pagrindo sako: Aš nevisai tikiu Kremliaus pranešimams apie Stalino mirtį ne tik todėl, kad apylaimai aš netikiu komunistams. Aš įtariu juos jau todėl, kad apie Stalino agoniją kažkaip per daug išsamiai pranešinėta. Komunistai mėgsta greičiau nutylėti, paslėpti. Kodėl dabar jie tokie plepūs? Greičiausia, jų sąžinė šiuo atveju nėra švari.

Sako, Stalinas mirė nuo smūgio. Nuo kokio smūgio, leiskit paklausti? Gal buvo koks ginčas, kad jis tiek susijaudino, jog sprogo jam kraujagyslės? Na, žinot, dar ir kitoniškų esti smū-

gių. Kai kurie reiškiniai verčia manyti, kad ne viskas taip paprastai atsitiko, kaip buvo pranešta apie Stalino mirtį. Keistas jausmas pagauna, kad

Stalino mirtis buvo pribrendęs reikalas, senis lyg ir pačiu laiku pasitraukė... kad būtų galima paimti naują politikos kryptį...

Daktarai, žydas Vovsi ir rusas Aleksandrovai, buvo prisipažinę, kad ir Ždanovą nuuodijo ir kitus "vadus" rengėsi nuuodiyti, arba "nugydyti". Ir štai kaltieji daktarai paleisti. Jų prisipažinimai, girdi, buvo priedarta išgauti, kas joku būdu neleistina Sovietų Sąjungoje. Na, dar šitokių dalykų pasaulis nebuvo girdėjęs. Lig šiai valandai sovietuose buvo viskas tvarkoje.

Bet čia turim atsiminti, kad Stalino palikimo byloje Ždanovas buvo didžiausias Malenkovo konkurentas. Net vienu metu Malenkovas dėl Ždanovo turėjo pasitraukti iš Kremliaus ir vykti į Sibirą, kur tam tikrą laiką tvarkė žemės ūkio reikalus. O vėliau Malenkovas vis tik Ždanovą nugalėjo. Šis pastarasis mirė, palaidotas iškilmingai, bet visi Ždanovo draugai arba suimti arba išstumti iš augštųjų vietų. Gosplano viršininkas Voznesenskis vienas ryškiausių pavyzdžių — Ždanovo rėmėjų tarpe.

Tad žmonės ir sako, kad Malenkovui gali būti nemalonus kalbos apie Ždanovo mirtį. Po garsiųjų daktarų kaltinimų, juk neišvengiamai reikėjo viešą bylą kelti ir visaip linksniuoti Ždanovo nužudymo reikalą. Atrodo, kad kai kieno jautri ausis nenorėjo girdėti daugiau apie Ždanovo mirtį. Tad geriau jau daktarus paleisti, be teismo išteisingi, geriau jau kitus daktarų vietoje į kalėjimus sukisti.

Laisvasis pasaulis neturėtų atsidurti kraliko vietoje, kurs prieš smauglį drebėdamas ir matydamas, kad smauglys sučiaupė nasrus, patikėtų, jog smauglys daugiau neišsižios ir kralikužis galės laisvai šalia jo kvėpuoti...

P. Trvds.

SOVIETŲ ORO IR VANDENS PAJĖGOS

Sovietų oro pajėgos dalijasi į keturias grupes: 1) taktinė su 13.000 kovos lėktuvų, iš jų 4000 modernišku "jet" naikintojų; 2) strateginė — 2000 lėktuvų su 800 TU-4 bombonešių; 3) jūrų laivyno aviacija su krantų apsauga — 3150 lėktuvų; 4) transporto su 1650 lėktuvų.

Taktinės oro pajėgos koncentruotos keturiose pakrindinėse strateginėse srityse: Vakarinė Rusija ir okupuota Europa — 5000 lėktuvų; Balkanuose, Artimuose Rytuose, Turkestane — 3300 lėktuvų; Tolimuose Rytuose — 3550, Arktikoje ir Vakarų Sibire — 1150.

Iš esančių tarp Maskvos ir Baltijos bazių tolumo skridimo lėktuvų galimas panaudojimas bombarduoti D. Britanijos ir USA miestus bei pramonės centrus. Tolimuose Rytuose šiuo metu laikoma apie 50 TU-4 tipo bombonešių. Sovietai, įsirengę radio tinklą ryšiams su naikintojais ir bombonešiais, darosi pranašesni už NATO Europoje.

Už geležinės uždangos priskaitoma apie 2000 aerodromų, iš jų 1200 sovietinėje Rusijoje, 350 Europos satelitinuose kraštuose ir 450 Tolimuose Rytuose. Nuo 1951 metų pavasario vyksta intensyvūs darbai aerodromų praplatinimui, takų ilginimui ir paviršiaus išlyginimui Rytų Vokietijos, Vengrijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos ir Lenkijos aerodromuose.

Atskirai kalbant apie MIG-15, tenka pabrėžti, kad jie beveik nepalenkė anglų ir amerikiečių naikintojų. Trumpas veikimo radiusas, neturi didio ryšio su žeme kautynių metu, kas labai svarbu. Vienas tipas be pridėdamų po sparnais degalų tankų, veikimo radiusas 200 jūrmylių, kas reiškia, kad manevrinio karo metu jis turi startuoti pavojuose lengvai priešo pasiekiamuose aerodromuose. Kitas — su dviem degalų tankais 210 gal. talpa, dariusas neprašoka 400 jūrmylių, t. y. mažiau negu amerikiečių "jet'ų".

Sovietai šiuo metu stato dvimotorį II-28 "jet" naikintoją su mažiau negu 500 mazgų greičiu, 600 mylių veikimo radiusu dideliu augšty; sumažinus krovinį per pusę iki 2200 svarų ir pridėjus degalų tankus po sparnais, tam pačiam augšty veikimo radiusas padidėja iki 850 mylių, o žemės taikinių puolimo uždaviniams iki 500 mylių. Panašaus tipo amerikiečių kovos lėktuvų veikimo radiusas 1000 mylių. Žinant, kad sovietai tebegamina TU-4 tipą, kopijuotą iš 12 metų senumo amerikiečių B-29, gali-

ma daryti išvadą, kad sovietai dar neturi strateginių "jet" bombonešių, tinkamų nešti A-bombas į Amerikos kontinentą. Tačiau, TU-4 pakeliui pasipildęs kuru, skrisdamas 30.000 pėdų augšty 320 mazgų greičiu, gali sukarti vienos krypties 4000 mylių kelią. Reikia skaičiuoti ir su tuo, kad greitu laiku sovietai gamins visų tų lėktuvus, varomus "jet" varikliais. Jie turi labai gerą bandymams vietą — Korėją. Prie to britų projektuoti "jet" motorai, plius vokiečių inžinierių ir techniku augštos kokybės darbas su dideliu patyrimu Heingel ir Messerschmidt fabrikuose.

Dabartinė sovietų mėnesinė gamyba yra 1000 lėktuvų, gi žaliavų turi daugiau negu dvigubai tokiam skaičiui.

Sovietai daugiau plečia jūrų pajėgas negu žemyno.

Per paskutinius 15 mėnesių sovietų jūrų pajėgos iš 100.000 išaugo į 700.000 vyrų. Didžiausia dalis teko povandeniniam laivynui. 1952 m. pabaigoje buvo pastatyta ir turėta senų: 564 karo laivai, 3 seni kovos laivai, 23 kreiseriai, 128 naikintojai ir 400 povandeninių laivų.

Strateginis laivų išdėtymas atrodo sekančiai: Baltija 5 ir 7 flot. — 287 laivai, Pacifikas 4 ir 8 flotilijos — 145 laivai, Juodoji jūra — 104 laivai, Baltoji jūra (Arktika) — 68 laivai. Pagelbinį laivyną sudaro 2200 mažų kovos ir pagelbinės paskirties laivų, paskirstytų įvairiose vietose mažesniais kiekiais.

Povandeninis laivynas išdėstytas sekančiai: Baltijoje — 182; Pacifike — f8; Juodoje jūroje — 70 ir Baltoje jūroje — 50.

Iš turimo povandeninio laivyno 22 yra moderniškai tolumo plaukiojimo laivai, 212 galintieji veikti pakrantėse ir atviram vandenyne, o likusioji dalis tik įlankose ir jūrose. Yra pagrindo manyti, kad sovietai dar negamina tolumo plaukiojimo "schnorkel" tipo povandeninių.

Bendra povandeninių laivų produkcija yra trys laivai per mėnesį.

Skaičiuojama, jei esamų 19 dokų būtų sutelkta vien povandeninių laivų gamybai, per metus galėtų pagaminti 140 okeaninių toimos žvalgybos povandeninių laivų arba 650 pakrančių apsaugos laivų.

Nuo antrojo pasaulinio karo pabaigos sovietai pastatė 5 kreiserius, 50 naikintojų, 64 vidutinio dydžio povandeninių, 70 vidutinio dydžio mi-

nogaudžių ir 130 mažesnio tipo minogaudžių. Baigiama statyti 6 kreiseriai ir nežinomas skaičius naikintojų bei povandeninių laivų Baltijos, Baltosios ir Juodosios jūrų dokuose.

Tariamoji sovietų gynybos strategija be minėtų laivų dar papildyta ne normaliai dideliu kiekiu minininkų, skirtų dėstyti minas.

Nauji kreiseriai ir naikintojai yra geros kokybės Sverdlov klasės sunkūs laivai. Gi jų nauji "O" kalsės naikintojai 3000 to. 38 mazgų greičiu skaitomi didžiausiais naikintojais pasaulio laivyne. Su pagalba vokiečių inžinierių sovietai mano išradę naujo tipo torpedą su naujovišku degikliu.

Naujų laivų statyba rodo, kad sovietai šiuo metu negali konkuruoti su anglų - amerikiečių jūrų pajėgomis.

Sovietų jūrų aviacija skaitoma tik todėl jūrų, kad jų bazės yra grupuojamos drauge su laivyno. Ją sudaro 80.000 vyrų su 3100 lėktuvų, kurie padalinti į 70 or pulkų. Apie 1100 yra prijungta prie Baltijos ir Ramiojo vandenyno flotilijų, o iš likusių: 570 lėktuvų skirta Juodosios jūros ir 350 Baltijos jūros vadovybių žinion. Jų paskirtis saugoti laivynų bazes ir srategines pakrančių vietas.

Amerikiečių laivynas vienintėlis turi desantines amfibijų grupes, kaip savystovius dalinius, nepriklausomus nuo laivyno. Tos grupės gali atlikti pakankamai ilgą kelią su uždaviniu išsikelti Europoje, Artimuose ar Toluose Rytuose arba dalyvauti invazijoje į sovietinę Rusiją. 300 laivų-amfibijų sudaro trečdalį viso pasaulio esamų amfibijų. Dabartinis desantinis sąstatas amerikiečių, britų ir prancūzų, prijungus atitinkamą prekybos laivyną, gali pakelti 7.500.000 vyrų. Trys sąjungininkai turi pakankamai priemonių tokius desantus apsaugoti nuo priešo povandeninių, pakrančių apsaugos ir oro pajėgų.

Sovietų amfibijos sudaro devintąją dalį viso amfibijų laivyno ir gali pakelti 250.000 vyrų, bet tik artimuose vandenyse, nes neturi priedangos priemonių nuo sąjungininkų ginamųjų pajėgų.

Kaip matome, sovietų oro ir vandens pajėgos dar negąsdina vakariečių sąjungininkų.

LIETUVOS LAISVĖS ATGAVIMO
VILTIS

KARYS

PRIVALO BUTI VISŲ REMIAMAS.

KARYS

CIVILINIS GENEROLAS

CHARLES E. WILSON — USA GINKLAVIMOSI BOSAS

J. KARYS, BRIDGEPORT, CONN.

Didžiausios pasaulyje industrijos krašte, Amerikoje, vyksta nepaprastas karo pramonės išsiplėtimas.

Visos tos milžiniškos industrijos mašinos koordinatorius ir netarpiškos viršininkas yra CHARLE E. WILSON'as, galinčiausias po prezidento asmuo šiame krašte. Ką jis veikia ir kaip — plačiai neskelbiama, tik visi supranta, jog jis dirba labai atsakingą darbą. Tai įdomus žmogus! Jį amerikiečiai jau senokai laiko kažkokiu industrijos genijum, apimančiu savo protu tokias plačias problemas, kurioms normaliai reikėtų daugybės ir gerai treniruotų vyrų. Kas svarbiausia ir labai įsidėmėtina: Wilsonas jaunystėje pats iškopė iš skurdo, o vėliau pasiekė tokių aukštybių USA ekonomikoje tik-tai savimokos keliu, nes jis nėra užbaigęs nė pradžios mokyklos!

Ch. E. Wilson gimė 1886 m. New Yorke, menkame namely, kuris buvo nugriautas, statant dabartinę Penssylvanijos geležinkelio stotį. Jo tėvas mirė, kai Charlis buvo 3 metų. Nuo 13 metų amžiaus jis išėjo dirbti. Pasiryžimas ir duotas motinai pažadas suteikti jai geresnes gyvenimo sąlygas skatino Wilsoną vis į didesnius žygius, o kartu, žinoma, ir į pasisekimą. Charles pradėjo dirbti mažoj elektros dirbtuvėj N. Yorke 1899 m. pasiuntiniu, uždirdamas savaitei 3 dol. (po 5 ct. į valandą, 60 valandų). Neturukus garsiajai General Electric Co. tą dirbtuvę perėmus, Charlis pasidarė sandėlininku. Sunaudodamas kiekvieną minutę savo laisvalaikio (kiek ten jo gali būti, dirbant po 10 val. 6 dienas savaitėje??!), jaunutis Wilsonas žengė karjeros laiptais, lyg kokioj pasakoj; turbūt, šitaip galima tik-tai Amerikoje: sąskaitininkas; perkeltas produkcijos štabas; paskui produkcijos ir pardavimo vadovybėn; 20 metų būdamas jau yra

viso fabriko menedžeris, o neturukus ir superintendento pavaduotojas. 1923 m. persikelia jis į milžiniškus Gen. Electric Co. Bridgeport, Conn. fabrikus, kuriuose prasimušė į direktorius, 1937 m. tapo vice-prezidentu, o 1940 m. buvo išrinktas visos GE prezidentu.

II pasaul. karo metu Ch. E. Wilsonas buvo pakviestas ir dirbo tą patį darbą karo produkcijos vadovybėje, kaip ir dabar. Jo sumanumo dėka Amerika laimėjo "apsiginklavimo mūši" ir II pas. karą. Taigi, turime prityrusį vyrą svarbiausioje krašto ekonomikos pozicijoje ir prieš III pas. karą. . .

Savo motinai Hannai-Rebeccai (kuriai dabar apie 86 metai) kitados duotą pažadą Charlis E. Wilsonas ištesėjo su kaupu. Senutė gyvena ištaikinguose rūmuose, nejausdama jokių trūkumų. Kartais ji atvežama į Brooklawn C. Clubą papietauti liuksusiniu automobiliu ir čia ji bet kam apie savo nuostabųjį vaiką šį tą papasakoja. Šiam klubui priklauso pati turtingiausioji bridgeportiečių smetonėlė, kartu, žinoma, ir senutė, ano Charliuko motina. Bet ji taupi ir dabar: patarnautoja ar kelneris re-tai gauna arbatpinigių iš jos daugiau, nei sidabrinę daimą. . .

DĖMESIO!

Jeį dar neturi — įsigyk įdomią knygą

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

(Per fakirų žemę)

prašytą A. Sabaliausko.

Šioje knygoje rasi lietuvių misijonieriaus patyrimus ir išgyvenimus keliaujant per svetimus kraštus ir tautas. Ten ypač plačiai yra kalbama apie paslaptinę INDIJĄ — fakirų ir keturių dešimčių milijonų dievaičių žemę.

Kaina \$2.50

Pavieniai ir platintojai ją gali gauti pas Mr. E. Dambrauską, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

NAUJA ŽVAIGŽDĖ

Jeigu Sov. Rusijoje išsivystytų kova už pirmavimą, vertėtų pasekti Nikitą S. Chruščiovą. Komunitų Centriniam Komitete ir Prezidiume jis jau užėmė vadovaujamas pozicijas. Jis taip pat mėgsta vadovauti iš užkulisio ir toks pat negailestingas ir bespalvis, kaip ir Malenkovas.

KO TAI VERTĄ?

Londoną pasiekia žinios, kad sovietai bandą savo didžiausią kautynių laivą Archangelske, kuriam pritaikinta specialiai platforma šaudyti V-2 tipo vairuojamus sviedinius.

PLEČIASI LIGOS

Tikima, kad besiplečiančios užkrečiamosios ligos raudonųjų dalinių tarpe yra atsakingos už Amerokai atnaujintus bakterijologinio karo kaltinimus.

POLITIKA KEIČIASI

JAV vyriausybė esą gavusi pranešimą, kad Malenkovo parinkimas likti Stalino vietininku nusakęs istorinį SSSR politikos posūkį iš Azijos į Europą.

Tikima, kad Stalinas buvęs įsitikinęs, jog Azija yra dabartinės SSSR sistemos išsigelbėjimo raktas, tuo tarpu su tuo nesutikę, nors ir buvę priversti tylėti, jo artimiausieji patarėjai, kaip Malenkovas taip ir Molotovas.

LAIVAI ČIANGUI

JAV vakarinių pakrančių laivinkystės sluogsnius stebina vyriausybės planai, kuriais siekiama paruošti plaukiojimui žymų skaičių "užkonservuotą Ore. valstijoje. Prileidžiama, kad žemyno puolimams ar apmokymo reikalams šie laivai gali būti skiriami Čiango vyriausybei Formozoje.

NAUJAS LĒKTUVAS

Netrukus laukiama oficialių žinių, jog virš Korėjos erdvės kovoja nauji iš JAV lėktuvnešių kylą lėktuvai. Jie yra žymiai pranašesni už MIG'us ir Sabre sprausminius naikintojus. Šie lėktuvai stambiais kiekiais jau pradeda palikti juos gaminusių įmonių patalpas.

SOVIETINIŲ RAKETŲ CENTRAS

Tikima, kad sovietai turį milžinišką karinį centrą su pagrindine avio baze anksčiau Suomijai priklausiusioje Salla srityje. Ši sritis, esanti į pietvakarius nuo Murmansko, iš Suomijos buvo užgrobeta po sovietų-suomių karo.

UŽSIENIEČIŲ LEGIJONAS

Netrukus JAV sudarys pirmąjį "Svetimšalių Legijoną" — vieną pėsčiųninkų diviziją, sukomplektuotą iš pabėgėlių iš anapus "Geležinės Uždanagos". Į Legijoną vyrai būsią sušaukti ir apmokomi, kai JAV vyriausybė gaus atitinkamas lėšas ir numatytąjį ginklavimą. Legijono būstinė būsinti Europoje.

RAKETAS ŠAUDĄS NARDLAVIS

"Regulus", naujasis Navy nardlavis, galįs šaudyti vairuojamus sviedinius, pradės bandymus jau ši pavasarį. Galvojama, kad šios raketos turės atominį užtaisą ir bus galima jas nuvesti visiškai tiksliai į taikinį, esantį daugiau kaip 500 mylių atstumo.

IR KREISERIAI

Navy tvirtina, kad kreiseriai Boston ir Canberra pajęgs iššauti tokią stiprią "Terier" vairuojamų sviedinių uždangą, kad joks raudonasis lėktuvas nesugebės pulti laivyno vienetų.

FRANCO RENKASI

Ispanijos galva, gen. Francesco Franco pats asmeniškai atrenka jaunus štabo karininkus numatomam kariniam apmokymui Amerikoje. Atrinktieji karininkai yra mokomi anglų kalbos.

NEPADEDA

Sovietai jau niekur neatsako į vakariečių laivų "SOS" pagalbos šauksmus. Neperseniai ir Baltijos jūros sovietų laivyno stotys nustojo atsakinėti į pagalbos prašymus.

GALI SUKLIUDYTI

Britų Oro Ministerija esą gavusi žinių, kad sovietai dabar galį sekmingai sukliudyti JAV ir britų lėktuvuose esančius radaro įrengimus.

GALINGIAUSIAS VARIKLIS

Amerikos Aviacija pagamino raketinį variklį, kuris propelerio pagelba stūmė 2 tonų roges 1.500 mylių per valandą greičiu. Šis variklis išvysto 50.000 svarų spaudimą; lygint su geriausiu sprausminiu varikliu, išvystančiu tik 10.000 svarų spaudimą, gaunasi didelis skirtumas.

VOS NEPAVYKO

Vienas sovietų gamybos nardlavis su lenkiška įgula vos nepaspruko į vakarus. Vienas suokalbčio dalyvis išdavė sąmokslininkus, kurie stengėsi pasiekti švediją ir eventualiai į Angliją. Suokalbčio karininkai sušaudyti, kiti įgulos nariai kalėjime.

SEKANTI ALBANIJA

Londonė vykusiuose pasitarimuose Tito pranašavo, kad neilgai trukus Albanijoje sugriūsiąs Enver Hoxa'os komunistinis režimas. Tito buvęs tikras, kad tam pagreitinti nereikės jokio iš šalies spaudimo.

PABRANGS PAŠTO TARIFAI

Nenustebkime, jeigu netrukus bus pakelta laiškų persiuntimo kaina. Rimtai svarstoma pakelti I-sios klasės laiškų kainą ligi 4 c. Čia norima pasekti Kanados pavyzdžiu, kur už vietinius laiškus mokama 3 c., o už užmiestinius 4 c.

STIPRINA HAINANO SALĄ

Patikimos žinios iš Hong Kongo sako, kad raudonieji kiniečiai staiga pradėję siųsti sustiprinimus į didžiąją Hainano salą, esančią Kinijos pietuose. Galimas dalykas, kad šis tolimasis strateginis taškas būsias pirmuoju Čiango dalinių puolimo objektu.

NEĪTIKĖTINA

Kai kuriems tai galįs būti sukrėtimas, bet yra tikras faktas, kad šiuo metu Armija yra iššovusi daugiau artilerijos ir minosvaidžių sviedinių, negu ji yra iššaudžiusi per visą II-į Pasaulinį karą Europoje.

TŪKSTANTIS DOLERIŲ ARCHYVUI

Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Vadovas Aleksandras Rožancovas nuo 1951 m. gruodžio mėn. 3 d. savo sudarytus rinkinius perduoda Pasaulio Lietuvių Archyvui. Nuo minėtos datos iki šių metų vasario mėn. 18 d. atsiuntė 33 didelius ryšulius, lygiai tūkstančio dolerių vertės. Už tai Pasaulio Lietuvių Archyvo vadovybė Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Vadovui A. Ružancovui yra labai dėkinga, bet ypatingai bus dėkingos būsimosios kartos.

Jauniausia lietuvių kolonija "Kengūrų žemėje" jau nuo 1948 metų turi savo laikraštį

"AUSTRALIJOS LIETUVIŲ"

kuriame plačiai informuojama apie šios kolonijos lietuvių gyvenimą. Kaina 5 dol. metams — galima siųsti g. pinigais laiškuose.

"Australijos Lietuvio" leidykla leidžia ir priima spausdinti knygas. Mūsų išleistos knygos be varžymų pasiekia visų kontinentų lietuvius ir yra pigios — prieinamos kiekvienam tautiečiui.

Adresas: "AUSTRALIJOS LIETUVIS, 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. (Australia).

Ta pačia proga pranešama periodinės spaudos ir knygų leidėjams bei autoriams, kad jų siunčiami Lietuvos Bibliografiniai Tarnybai spaudiniai nuo anksčiau minėtos datos patenka į P. L. Archyvą. Tos leidyklos, kurios norėtų išsaugoti daugiau egzempliorių ir taip pat anksčiau pasirodžiusius leidinius, prašomos senesius leidinius ir kitus egzempliorius siųsti tiesiog Pasaulio Lietuvių Archyvui (2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill., U.S.A.).

BALTIJOS VETERANŲ SUSITIKIMAS

Bendras likimas, bendri tikslai ir kaimyniško bendravimo ieškojimas suvedė estų, latvių ir lietuvių atsargos karių į draugišką posėdį — pasikalbėjimą.

Balandžio 10 d., plk. J. Šlepečio iniciatyva, Ramovės New Yorko skyriaus pakviesti, Estų Nepriklausomybės Karių Veteranų Sąjungos atstovai: plk. ltn. E. Reissas ir kpt. ltn. J. Plaks (Eesti Vabadossojalaste Uehing), Latvių Daugavas Vanagi atstovai: vyr. ltn. Dr. H. Vitols ir ltn. A. Lidacis susitiko su Lietuvių Karių Sąjungos Ramovės nariais.

Draugiškam posėdžiui pirmininkavo plk. J. Šlepetyš. Be jo dalyvavo dar šie ramovėnai: V. Alksnins, J. Andriušis, Z. Raulinaitis ir V. Vilku-taitis. Buvo pasidalinta informacijomis apie atsargos karių veiklą. Paaiškėjo, kad Latvių Daugavas Vanagi sparčiai išplėtė karo invalidų šalpą. Jie turi apie 2500 invalidų, kurių dauguma yra likę Vokietijoje. Šelpiamos ir karių šeimos. Ir Latviai ir Estai leidžia mėnesinius leidinius, skirtus veteranams. Išryškėjo didelė patriotinė atsargos karių organizacijų veikla ir visiškas pasiryžimas ruoštis Baltijos valstybių nepriklausomybės atstatymui.

Nutarta siekti nuolatinio Baltijos veteranų bendradarbiavimo ir periodinių susitikimų. Malonus kaimyniškas posėdis užtruko apie 3 valandas.

Dalyvis

—0—

NAUJAS L. D. NUMERIS

“Lietuvių Dienos”, balandžio numeris, gausiai iliustruotas nuotraukomis iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo. Taip pat randama įdomių staripsnių, beletristikos. Įdomus ir angliškasis skyrius. Parašai po visomis nuotraukomis duodami abiejoms kalboms. Prisiuntus savo adresą vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai. Metinė prenumerata \$4.-00. Administracijos adresas: “LD”, 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, California.

KINIJOS PAKRANČIŲ BLOKADOS GALIMYBĖS

Kiek anksčiau, kol dar nebuvo taip garsiai propaguojama “sovietinė taika”, buvo kalbama apie raudonosios Kinijos jūrinių susisiekimo kelių užblokavimą. Ta proga čia prisimename esamus keturius blokados galimumus:

1. Klasiškoji blokada savo esmėje reiškia karinį veiksma. Karo laivai laiko apsupę visą priešą pakrantę ir pastebėtus priešo laivus skandina. Neutralieji laivai privalo leisti tikrinami. Vežą karines medžiagas yra sulaikomi ir konfiskuojami. Šios rūšies blokada vykdė Britanija prieš Napoleoną ir Sąjungos laivynas Amerikos pilietyname kare.

2. Ekonominė blokada buvo plačiai vykdoma sąjungininkų abiejose Pasauliniuose karuose prieš Vokietiją. Ji apėmė: a) prekybos sutartis, apribojančias neutraliųjų karo medžiagų išvežimą priešui; b) kai kurių strateginių medžiagų, kaip volframo ar platinos, visišką supirkimą; c) laivo garantiją, kad jis veža tik leistas medžiagas ir be tokios garantijos laivas galėjo bū-

ti krečiamas ir konfiskuojamas. d) juoduosius sąrašus, kur būdavo įtraukiamos visos bendrovės, prekiaujančios su priešu.

3. Taiki blokada, savo esmėje be karinių veiksma “taikingai” verčianti silpnesnes tautas, nepaskelbus joms karo, paklusti didžiųjų valios. Taip pav. 1832 metais Anglija ir Prancūzija blokavo Olandiją, stengdamosios priversti olandus pripažinti nepriklausomybę Belgijai. Panašiai Prancūzija blokavo Formozą 1884 m., besiginčydama su Kinija dėl Annamo kontrolės. 1902 m. Britanijos, Vokietijos ir Italijos karo laivai blokavo Venecuelos uostus, kad sustabdytų svetimų interesų pažeidimus tame krašte.

4. Pakrančių susisiekimo trukdymas, kur pilna blokada yra nepraktiška, taigi pasitenkinama tik mažomis karinėmis ir laivyno operacijomis. Dabar panašiai elgiasi Čiango laivynas, esąs karo būklėje su raudonaisiais. Taip pav. jie puola komunistų kontroliuojamas salas ir pakrantėmis judančius laivus.

VISIEMS BUV. LIETUVOS KARIUOMENĖS KARIAMS

Bolševikų - komunistų teroras, taip negailestingai palietęs mūsų kraštą, jau 1940-41 metų laikotarpyje neaplenkė ir mūsų kariuomenės karių. Susipažinus su turima mūsų tautos genocido kelią pavaizduojančia dokumentine medžiaga, matosi, kad okupantų teroro aktai, nukreipti prieš mūsų karius, yra išryškėję trimis etapais.

1. Okupantų pastangos izoliuoti mūsų karius 1940 metų bėgyje, vykdant masinius areštus ir trėmimus (prisimintini švenčionėlių poligono įvykiai 1940 metų rudenį)

2. Priemonės prieš Lietuvos karius esančius jau raudonosios armijos daliniuose prasidėjus rusų-vokiečių karui.

3. Bolševikų-komunistų sisteminė akcija prieš pavienius asmenis karinėse formacijose ar civiliame gyvenime.

Šiuo kreipiamasi į visus vakarų pasaulyje esančius buv. Lietuvos kariuomenės karius ir prašoma suteikti žinių apie patirtus mūsų karių žudymus, areštus, kalinimą ir trėmimą. Taip pat būsime dėkingi ir už suteiktą informaciją apie asmenis, kurie galėtų tokias žinias papildyti.

Turima ir ateityje gauta dokumentinė medžiaga pirmoje eilėje bus panaudota Lietuvos laisvinimo byloje, ryškinant raudonųjų despotų vykdo-

mo genocido metodus jų okupuotuose kraštuose, o ypač pavergtoje Lietuvoje. Šioje srityje yra artimai bendradarbiaujama su Amerikos Lietuvių Taryba. Su parodymų davėjais bus tariamasi asmeniškai iki kurio laipnio galima operuoti pateiktais faktais, o ypač parodymuose išvardintomis asmenų pavardėmis, kad nebūtų paženklta palikusiems pavergtame krašte.

Surinktoji dokumentinė medžiaga be abejo paliks svarbiu faktoriumi Lietuvos kariuomenės ir jos paskirų dalinių tragedijos istorijai.

Lietuvių kalba duodamų parodymų — įvykių aprašymų notarizuoti nereikalinga. Reikalui iškilus bus paprašyta notarizuoti jų vertimus, kurie bus padaryti medžigos sutelkimo vietoje.

Turimas žinias siųsti ir informuotis šiuo adresu: Lithuanian National Martyrology Section, P. O. Box 1202, Cleveland, Ohio.

Kary, atlik savo pareigą ir prisidėk prie taip svarbios dokumentinės medžigos sutelkimo darbo.

Gen. Povilas Plechavičius,
Lietuvių Sąjungos “Ramovė” C. Valdybos Pirmininkas.

Jonas Rimašauskas,
Lietuvių Tautinės Martirologijos Skyriaus vedėjas.

SVETIMOJ ŽEMĖJ KRITO 19 LIETUVOS KARIŲ

Rašo Bal. Brazdžionis, Chicago, Ill.

Mort pour la France et pour sa Patrie Lithuanie — Mirė už Prancūziją ir už savo Tėvynę Lietuvą.

Tokį antkapio užrašą mes skaitome vienuose Indokinijos kapuose. Tai kapai, kur jau priglaudė apie 6 tūkstančius karių, žuvusių nuo komunistų kautynėse. Tarpe įvairių legijonierių paskutiniu laiku žuvo 19 lietuvių: J. Aleksėjūnas, B. Bliskė, Dargis, Br. Dirskis, J. Grigaliūnas, J. Švepelis-Gustains, J. Kubilius, Lazinga, J. Maskvytis, Mileris, Novogrodskis, Pov. Oželis, Pranskus, Alg. Rimkevičius (pasvalietis), Pr. Rokas, St. Usevičius, Alf. Venckus, St. Zairys ir Br. Zadeika.

Štai koks būrys Lietuvos vaikų paguldė galvas, bekovojant su komunistais Indokinijoje. Ant lietuvių kapų yra išrašytos pavardės, amžius, kilimo vieta, dalinio numeris ir žuvimo data. Lietuviai kariai turi savo kapuose skyrių ir ten plevėsuoja Lietuvos vėliava. Skyrius yra kapinių viduryje. Nulekime vis galvas už tuos Lietuvos ažuolus, kurie savo gyvybę paaukojo už laisvės pricipus; jų širdyse ir krūtinėse degė Tėvynės meilė, karžygiška dvasia, kuri juos skatino kovoti iki mirties. Gaila Lietuvai jaunų vyrų, bet kurgi lietuviu kraujo lašai šiandien nelaisto pasaulio kampų? Korėjoj, V. Vobkietijoje, Amerikoje, Anglijoje, Prancūzijoje ir kitur. Maža tauta — didelės aukos.

Neseniai netekome ir dviejų lietuvių veteranų. Edvadas Adamkavičius mirė 1952 m. gruodžio 22 d. Brocktone, sulaukęs vos 52 m. Dide liame nuliūdime liko žmona Liudvika su keturiais vaikučiais, kurių vyresnysis tarnauja JAV Armijoje. Vėlionis buvo vos 3 m. Amerikoje. Jį pagerbė laidojant pusbroliu gen. Adamkavičius, tremtinių k-to pirm. Viščinis, daug tremtinių ir vietos lietuvių. Antrasis bus čia gimęs lietuvis karys Leonas Dakauskas iš Grand Rapids, Mich., II pasaulinio karo veteranas, palaidotas vasario mėn. 9 d. šv. Petro ir Povilo parapijos kapinėse. Karo metu jis buvo gavęs Silver Star atžymėjimo ženklą Italijos fronte. Mirė vos 41 m. Giliausia užuojauta šių mirusiųjų artimiesiems! Įsėkitės ramybėje, ntekę savo žemės prieglobščio!

Kariai Japonijoje ir Korėjoje.

Karo aviacijos majoras Al. Lukas pateko Japonijon, kur eina instruktoriaus pareigas. Jis yra gyvenęs Chicagoje. Žmona irg ruošiasi pas savąjį išvykti. Ten esąs dar Gediminas Bubelis, priskirtas prie vieno dalinio specialiu mechaniku. Jis tremtinys ir atvykęs į Ameriką studijavo technikos mokykloje, baigė ir specialią karinę mokyklą Texase. Gedimino tėveliai gyvena Chicagoje. 64-toj priešlėktuvinių pabūklų daliny, netoli Tokyo miesto, neša sargybą karys Romas Januška, įstojęs kariuomenėn prieš 15 mėn. Jis laiške rašo, kad Japonijoje galima daug kur susikalbėti angliškai. Jų kalba ir papročiai nepanašūs į Europos ar Amerikos. Gyventojai gana mandagūs ir JAV karius moka gražiai užimti ir iš jų išvilioni pinigų. Jie siūlo visokių albumų, drožnių, paveikslų. R. Januška pasiryžęs aplankyti žymesnes Japonijos vietas. Pasiilgęs savosios motutės, kuri yra Chicagoje, ir Lietuviškos spaudos.

Korėjos fronte esą kariai: Stasys Jelmokas, kuris tarnauja aviacijos mechaniku skyriuje, prieš Kalėdas jį pasiekęs ilgisi savųjų, o Vaclovas Momkus, neseniai aplankęs žmoną ir gimines, fronte kovoja su viltimi, kad vėl grįžias į šeimą sveikas. Telaimina Dievas jų žingsnius.

Grįžo iš Korėjos maj. Ant. Kurauskas, šešiolika mėnesių išbuvęs joje. Apsistėjo Pensilvanijoje su savo žmona ir 2 dukrelėmis. Vytautas Juškus sugrįžo sveikas ir linksmas su garbingais paauskstinimais. Jis minos buvo sužeistas į ranką. Rimas Karosas, atvykęs iš Korėjos, lankėsi So. Bostone pas tėvelius, vėl grįžo kariuomenėn. Taip pat Los Angeles mieste gyvenančius Puikūnus aplankė jų sūnus, grįžęs iš fronto.

Atsižymėję ir baigę mokslus lietuviai kariai.

Vytautas Mučinskas, buvęs tremtinis, tarnaujantis JAV aviacijoje, baigė karinį apmokymą ir apdovanotas "American Spirit Honor Medal". Pažymėjime pasakyta: "Už ypatingų kvalifikacijų parodymą vadovavime, geriausiai išreiškiančiam Amerikos kareivio uolumą, garbę, ištikumą ir

TADAS JASAITIS, JAV karys, tarnaujantis telefono ir radio ryšio dalinyje, brenda per gilų sniegą Alaskoje. Po 6 mėn. baigia tarnybą.

augštą pavyzdį kariams." Mes Lietuviai galime tik džiaugtis, kad mūsų jaunuoliai randa kiekvienose pareigose progą teigiamai reprezentuoti Lietuvą. Jonas Jankus, marinų kapitonas, yra apdovanotas Gold Star medaliu už atsižymėjimą oro kautynėse Korėjos fronte. Jo tėvukas Vincas gyvena Hyde Park, Mass.

Lietuvos Konsulo P. Daužvardžio sūnus Fabijonas laimingai išlaikė egzaminus į aviacijos karininkus ir gavo II leitinanto rangą. Aplankęs Chicagoje tėvelius, išvyko į Pacifiko apylinkę. Išvykdamas pareiškė (jis čia gimęs ir augęs) džiaugijasis galėdamas kovoti už šį kraštą, kuris stovi už laisvę, įskaitant ir jo tėvų krašto Lietuvos laisvę. Kons. P. Daužvardis džiaugiasi, kad jo sūnus gali pasitarnauti laisvės reikalui. Rimgaudas Ališauskas, kuris Chicagoje gyvai reikišėsi vyrų chore ir Dainavos ansamblyje, neseniai išlaikė egzaminus į karininkų mokyklą. Tačiau labai nusiminė, kai vadovybės buvo jam pranešta, kad kaip nepilietis į tokią mokyklą nepriimamas. Jis labai pasiilgęs dainų ir lietuviško gyvenimo. Cpl. Algis Ošlapas atliko komplikų darbą braižyme; marinų pulko vadui pulk. O. R. Simpson padovanojo žemėlapi, kuriame atvaizduotos 6 marinų korpuso istorinės kovos bei žygiai nuo 1917 metų, kada tas pulkas buvo įsteigtas. Įteikimo išskilmės buvo labai įspūdingos, vietos laikraščiai atžymėjo ir aprašė jo gyvenimo

LIETUVA JUNGTTINĖSE TAUTOSE

ANTROSIOS SESIJOS DALIES APŽVALGA

Pavergtosios Tautos

Generalinėns Ansamblėjos septintosios sesijos darbai jau eina prie pabaigos. Korėjoje tebevyksta sergančių ir sunkiai sužeistųjų karo belaisvių apsikeitimas ir pasitarimai dėl likusiųjų, o lietuviai visame pasaulyje klausia, ar per tą posėdžių laikotarpį padaryta kas gero Lietuvai ir jos vargstantiems žmonėms.

Tūkstančiai minčių, išreikštų įvairiomis kalbomis, nuskambėjo Ansamblėjos komitetų ir pilnaties posėdžių kambariuose bendrai ir paskirais klausimais. Bet ir šios sesijos dalies metu, nors Pabaltijo ir Lietuvos klausimas ir nesusikristalizavo į pozityvų aktą, tačiau vieno pasiekta. Tai yra faktas, jog Lietuvai, kaip ir kitoms Pabaltijo valstybėms padarytoji skriauda nėra pamirštama, bet ji nuolatos primenama kaip sovietų brutalaus elgesio pavyzdys mažųjų tautų atžvalgiu.

S. NARKELIŪNAITĖ

Šitaip tvirtino JAV delegacijos į Jungtines Tautas pavaduotojas Wadsworth, kai kovo mėn. 11 d. jį buvo applankę Lietuvos Valstybės įgaliotas ministras Washingtonė Pov. Žadeikis, Latvijos ministras Feldmanis ir Estijos atstovas Kaiv. Tada čia, kaip ir pirmojo sesijos daly, prieš Kalėdas, buvo įteikta dokumentinė medžiaga apie padėtį Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, reiškiant viltį, kad kaltininkas bus pasmerktas ir skriaudos atitaisytos.

Pačiose JT posėdžių salėse sovietų pavergtosios tautos buvo prisimintos kovo mėn. 20 ir 21 dienomis. Tuo metu virė karštos kalbos apie nusiginklavimą.

bruožus. Jis yra tremtinis, atvykęs 1949 m. į Ameriką dirbo Frakas & Baron Con. Eng. firmoje, New Yorkė. Taip pat karys Algis Kapočius, kilęs iš Racine, Wis. išlaikė egzaminus į laivyno karininkus, bet dėl ūgio negalėjo jėn patekti. Bet dabar jis priaugo ir tikisi bus priimtas. Chicagoje lietuviai kriai yra įvairiose pareigose: kapitonas Edvardas Šatūnas paskirtas Chicagoje vyriausiuoju susiekimo direktoriumi. 1952 m. buvo pakeltas į kapitonus ir yra galgęs Northwestern universiteto specialų susiekimo skyrių. Pulk. inž. Kazys Babickas dirba elektrikos srityje ir studijuoja universitete. Pulk. M. Stackson yra penktosios armijos mediciniškojo personalo viršininkas Chicagoje.

Jaunieji Lietuvos sūnūs tapo JAV kariai.

Paskutiniu laiku yra pašaukti eilė jaunų vyrų į karinę tarnybą. Algis Trinkūnas išlydėtas Dainavos ansamblio, kur buvo akordionistas; Ernestas Gerulis, ką tik baigęs Loyolos u-tą, išėjo į laivyno karininkų mokyklą; dr. K. Ambrazaitis ir dr. J. Karvelis, abu paskirti į aviaciją, išvyko kovo mėn. gale; Dr. Br. Beinorius, pašauktas ir jau išvyko; Leonardas Zvirblis atsisveikino su tėveliais kovo 26 d.; Pranas Miciūnas, kurio tėveliai atšventė 40 m. vedybinio gyvenimo sukaktį irgi švyko; šiuo laiku Pr. Miciūnas esąs Fort Riley, Kansas; iš Clevelando išvyko Algis Gle-

veckas, kuris studijasvo Case institute, ir Rimas Gilys, orkestro vedėjas; iš Pittsburgo Al. Skystimas gruodžio mėn. atsisveikino su šeima; kovo 3 d. iš Cambridge, Mass. išvyko W. Lunis ir J. Skirus; iš Bostono Petras Peldžius, kuris buvo vienas iš "Ryto" spaustuvės steigėjų; iš Brockton, Mass. Br. Gedgaudas, kurio vienas brolis jau esniai yra kariuomenėje; Gedgaudas buvo pavyzdingas jaunuolis ir karštas lietuviškų reikalų gynėjas; Brooklyno lietuvių tautinių šokių grupė išleido savo narį R. Kisielių, kuriam buvo suruoštos išleistuvės, vadovaujant p. Matulaitienei. Jis reikėsi lietuvių radio progromoje ir periodinėje spaudoje. Jam grupė įteikė Lietuvos vaizdų albumą. DLK Vytauto Klubas išleido Tomą Pesliką, kuris yra baigęs St. Louis n-tą; kaip pasižymėjęs inžinierius paskirtas prie lėktuvų statymo į Japoniją. Lowelio lietuviai jam linki sėkmės. Pirmasis tremtinis į karo tarnybą buvo pašauktas iš Aurora, Ill. Petras Vizgirda, Vytautas Čiakas, gyv. E. Chicago, Ind., kuris vos keturi mėnesiai kaip atvyko iš Anglijos, buvo irgi pašauktas. Taipgi išvyko Al. Jakubauskas iš Chicagos ir Albertas Širvinskas iš Brighton Park lietuvių kolonijos, kurio motutė yra darbšti Lietuvos Vyčių narė ir romovės vedėja. Algis Tallat-Kelpša jau atsidūrė Trieste.

Visiems JAV naujiems kariams linkime gero pasisekimo ir grįžti vėl laimingai į civilinį gyvenimą.

Vakariečiai siūlė prie nusiginklavimo eiti palaipsniui: pirma, kad kiekviena valstybė praneštų, kiek kokios kariuomenės ir ginklų turi, o paskui, kad leistų JT komisiją vietoje patikrinti tų žinių tikrumą, ir tik po to nutartų kaip nusiginkluoti. Bet sovietai kaip tik sustojo ties pirmuoju punktu ir nė iš vietos. Žinias suteikti jiems būtų pats lengviausias dalykas. Bet tas antrasis žingsnis — leisti komisijai patikrinti vietoje — jiems nepatiko. Kaip gi leisi tikrinti, juk tai yra kišimasis į valstybės vidaus reikalus, jų manymu.

Bet tai buvo tik jų pasiteisinimas. Australijos atstovas Spender sovietams dėl to tiesiai ir pasakė, kad jie nori savo žmones laikyti izoliuotus nuo bet kokio ryšio su laisvuoju pasauliu, kad šitaip jų vadai galėtų ir toliau ant mažumų diktatoriauti. Jis tvirtino, kad tarptautinis įtempimas tikrai sumažėtų, jei sovietai tą geležinę uždangą nuimtų.

Ta pačia proga ir JAV delegatas Ernest Gross prisiminė sovietų pavergtąsias tautas, kurios, kaip jis sakė, tikrai būtų laimingos, jei sovietai nusiginkluotų: "Aš esu tikras, jog tos tautos ilgisi geresnio karnio, kurio jos dabar yra priverstos atsisakyti dėl to, jog viskas sukišama patrankoms".

Didžioji Sovietų Bėda

Daugiau žinių apie tautų ir pavienių asmenų gyvenimą už geležinės uždangos pasipylė Jungtinėse Tautose kovo mėn. paskutinėmis savaitėmis. Tuo metu, kaip tik ėjo diskusijos dėl Jungtinėms Tautoms pateikto Čekoslovakijos skundo, kad esą Jungtinės Amerikos Valstybės finansuoja sabotazinę veiklą ir šnipinėjimą prieš Sovietų Sąjungą ir jos satelitus. Tai buvo kalba kaip tik dėl tų 100 mil. JAV dolerių, kuriuos JAV yra paskyrusios padėti pabėgėliams iš už geležinės uždangos.

Čekai, išskeldami tą skundą, nepagalvojo, jog visi reikalai nukryps jų pačių nenaudai. JAV įrodė, kad tokiems pabėgėliams gelbėti yra sena tradicija, nes ir šis kraštas išaugo kaip tik panašios rūšies emigrantų dėka, todėl ir ta pagalba buvo tipinai amerikoniška. Dokumentinėje medžiagoje, kuri keletoj šimtų puslapių apima 15.000 pabėgėlių istoriją, minima ir 384 pabaltiečiai, jų tarpe ir lietuviai. Daugiausia čekai, lenkai, bulgarai, albanai ir kt., kuriems lengviau prasiveržti iš už geležinės uždangos, pasinaudojo ir dabar naudojasi ta JAV pagalba.

JAV delegacijos vedėjas JT Henry Cabot Lodge, jr., įrodė, kad didžioji

sovietų bėda yra ne tų 100 mil. dol. buvimas, bet pats faktas, jog sovietai vis labiau ir labiau įsitikina, kaip žmonės yra nepatenkinti jų vidaus santvarka ir bėga į Vakarus, nesigalėdami nė savo turto, artimųjų ir rizikuodami savo gyvybe. JAV atstovas tvirtino, kad tas faktas, jog žmonės bėga iš Sovietų Sąjungos, o ne į ją, rodo tikrąją padėtį.

Prisiminta Lietuva ir Lietuviai

Sovietams vistiek tvirtinant, jog JAV diplomatai už geležinės uždangos vadovauja šnipinėjimui ir sabotavimui, daugelis atstovų tuos kaltinimus atmetė. O Kubos delegatas dr. Emilio Nunez-Portuondo savo kalbai pagrįsti paėmė Pabaltijo valstybes ir Čekoslovakiją. Kovo 24 d. jis net tris kartus paminėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos vaddą primindamas, kad ten kaip tik sovietų diplomatai piktnaudžiuoja savo teises. Jis nurodė, kad Višinskis, dabartinis sovietų delegacijos vedėjas JT, kaip tik buvo Pabaltijo valstybėse, kai Sovietų Sąjunga okupavo jas, o Zorinas vėliau vykdė perversmą Čekijoje.

Tas pats Kubos delegatas Pabaltijo valstybes, jų tarpe Lietuvą pirmojoje vietoj, prisiminė balandžio mėn. 13 d. Tada kaip tik vyko diskusijos dėl Lenkijos pasiūlyto plano "išvengti naujo pasaulinio karo ir siekti bendradarbiavimo tarp tautų". Kai buvo kalbama dėl antrosios plano dalies, dė priemonių skatinti tautų bendradarbiavimą, kaip didžiausias stabdis buvo iškeltas tautinis ir religinis persekiojimas, dabar vykdomas už geležinės uždangos.

Lietuvą, Kubos delegatas ėmė kaip pavyzdį tų kraštų, kuriuose bolševikai praktikuoja genocidą pilna to žodžio prasme. Dr. Nunez-Portuondo pabrėžė, kad visa, kas buvo lietuviška, latviška ir estiška, dabar išversta rusiškai ir komunistiškai. To pasekoje tūkstančiai žmonių yra nukankinti ir ištremti, o milijonai dar kenčia tą tutinį ir religinį persekiojimą.

Remdamasis Lietuvos ir kt. kraštų pavyzdžiais, Kubos atstovas padarė išvadą, jog nors komunistiniai režimai ir bando rodytis taikos balandžiais, bet negalima pasitikėti jų gera valia. O didžiausia klūtis priimti Lenkijos siūlymui yra ta, jog yra nepaneigiamas faktas, kad, kaip jis sakė, įžuli komunistinė mažuma pagrobė anksčiau buvusioms valstybėms laisvę ir nepriklausomybę.

Lietuviai laikraštininkai dėkoja

Įvertindami dr. Nunez-Portuondo drąsius teisybės žodžius, po laisvąjį pasaulį išsisklaidę lietuviai žurnalistai ir dabar apsijungę Liet. žurn. Są-

OBJEKTYVUS KLAUSYTOJO ŽODIS APIE AMERIKOS BALSŲ PROGRAMĄ

Mūsų spauda dažnai pilna tik neigiamybių. Kandame viens kitą, kur tik randame kokį kabluką, o objektyvaus įvertinimo savo žmonių darbo bei paskatinimo naujiems didesniems užsimojimams taip maža.

Imkime kad ir "Amerikos Balsą", kuris 8 kartus per dieną kalba į Lietuvą, trimis skirtingomis programomis iš New Yorko ir Europos. Ar daug kas mūsų parašėme apie jo dirbamą jau trečius metus darbą? Kaip valdiška Amerikos įstaiga „Am-

jungoje, įteikė jam padėkos laišką. Centro Valdyba, dėkodama jam už tuos žodžius, pasakytus apie Lietuvą Jungtinėse Tautose, tarp kitko sako: "Tai, kad jūs ne tik žinote mūsų kraštą, bet ir jo nelaimingą likimą ir kad jūs apie tai čia drąsiai kalbate, rodo jūsų didžiausį žmoniškumą ir teisingumo supratimą. To lietuviai jums niekad nepamirš, o jūsų vardą ir jūsų kraštą visados minės didžiausiu nuoširdumu."

Priėmęs padėkos laišką, dr. Nunez-Portuondo jį perskaitė ir pareiškė, kad jis žinaš didelę ir garbingą lietuvių tautos istoriją ir jam esą labai skaudu, kad Lietuva yra verčiama taip kentėti.

Būtų buvę daugiau apie Lietuvą

Diskutuojant Lenkijos planą, kai buvo iškeltas žydų persekiojimas už geležinės uždangos, buvo manyta, kad ir Lietuvos ir kitų šalių vargai dar bus plačiau išgirsiti. Jrof. Rafael Lemkin, kuris kaip žinia yra genocido vardo autorius, tuo laiko tarpui gyvai darbavosi Jungtinėse Tautose. Jis aprūpino visas delegacijas konkrečia medžiaga apie dabartinę padėtį už geležinės uždangos. Jis, o su juo ir daugelis organizacijų, jų tarpe ir lietuviai, buvo pasirengę suteikti dar daugiau duomenų, jei būtų reikėję.

Visa nelaimė, kad tas Lenkijos siūlymas nebuvo svarstytas iki pabaigos. Pačių diskusijų įkarštyje, kai sovietai pajuto, kad tas jų planas nepateis ir diskusijos neneša jlems nieko gera, o tik bloga, jie jį atsiėmė. Po to visi penki sovietų balsai prisidėjo prie Brazilijos pasiūlymo užbaigti visas diskusijas ir laukti įvykių Korėjoje. Todėl taip šią sesiją ir užbaigta. Nors iki ateinančio rudens, iki aštuntosios sesijos, čia posėdžiai tebevyks, bet politiniais klausimais nebus kalbama, todėl ir netenka manyti, kad kas Lietuvą dar prisimintų.

Balsas" negali pats apie save rašyti ar vertinti. Jo sąskaiton gi ne vienas korespondentas, perrašo Amerikos spaudoj užtiktas visas blogybes, pastebėtas apie Voce of Amerika iš kitų 50 kalbų programų, nenurodant, jog tos neigiamybės greičiausia lietuviško skyriaus neliečia.

Išklausykime ne vieną programą, o kritikuodami (neretai Am. Balsas" kviečia klausytojus pasisakyti) priminkime visuomenei ir gerąsias pušes, geruosius išgirstus dalykus.

Klausausi "Amerikos Balsu" jau daugiau 2-jų metų -- dažniausia tik gaudamas tik New Yorko tranliacijas 4 valp p.p. ir 11 val. ryto, kartais 11 val. 15 min. naktinį pakartojimą iš Tanžyro, Afrikos.

Imkime, pavyzdžiui, Velykų ir Atvelykio savaitgalių tranliacijas. Kiek daug dvasios, vilties, meilės tėvų žemei, kiek daug pasaulyje išblaškytųjų lietuvių darbų Lietuvai atpasakota, perduota... Vieną kitą programą esu užsirašęs į juctą ištisai.

Velykų didžiąją savaitę Lietuvos kančia buvo vykusiai sujungta su Kristaus kančia ir prisikėlimu. Aktorius H. Kacinskas ir kiti buvo žavūs, įspūdingi, o Velykinės giesmės iš Amerikos lietuvių bažnyčių spaudė ašaras. Vyskupo Brizgio žodis iš Čikagos keturių lietuvių srovių "ištostų" atpasakojimai vizito pas Prezidentą Eisenhowerį Baltuosiuose Rūmuose, Lietuvos Min. Žadeikio notos Amerikai paskelbimas dėl Malenkovo suktos kalbos — visa buvo tartum Velykinės dovanos Lietuvai...

Štai užsižymėjau svarbesnius dalykus iš Atvelykio savaitgalio trijų tranliacijų. Į Urugvajų grįžtantis Tėvas Bruzikas perduodamas Pietų Amerikos lietuvių linkėjimus Lietuvai, pažymėjo, kad ir Lietuvos Prisikėlimo jokie antkapiai nei antspaudos nesulaikys.

Išsamioj pasaulio įvykių apžvalgoj Kostas Jurgėla papasakojo daug dalykų, retai užtinkamų net daug laikraščių skaitančiam.

Sekmadienį, minint 90 metų Lietuvos 1863 m. sukilimo sukaktį, iškelti vieno sukilimo vadų Sierakausko pergyvenimai, retai kam mūsų žinomi. Jie, kaip ir advokato Antano Olio, kandidato į Čikagos burmistrus, žodis apie Lietuvos valstybės 700 metų sukakties prasmę klausytojui suteikė daug patiprinimo ir paraginimo mylėti ir pasauliui iškelti Lietuvos didingą praeitį.

Panašiai patiprinantys buvo ir dail. Jonyno žodžiai apie lietuvių dailin-

J. A. V. LAIVYNAS SAUGO EUROPA

6-TOJI LAIVYNO GRUPĖ VIDURŽEMYJE

Jau nuo 1951 m. birželio 20 d. JAV karo laivynas budi laisvosios Europos sargyboje. 6-toji laivyno grupė, vadovaujama adm. Carney, turi savo bazę Neapolio uoste, kur randasi virš 2.000 JAV laivyno personalo. Tai laivyno grupei yra pavesta saugoti Viduržemio jūros rajonas nuo Gibraltaro iki Turkijos krantų, tačiau JAV kartu su Britų, Prancūzų ir Italų kontingentais griežtai tų sienų nesilaiko. Karo atveju lėktuvnešiai taip pat apsaugotų ir vakarinę Afrikos dalį nuo mažesnių priešų puolimų.

Admirolas Robert B. Carney yra žinomas kaip vyriausias vadas JAV jūrinių pajėgų rytų Atlante ir Viduržemio jūroje. Jis taip pat yra paskirtas vyriausiu alijantų karinių pajėgų vadu pietinėje Europoje, sutrumpintai žinomas kaip CINCSOUTH, kas angliškai reikštų "Commander-in-Chief, Allied Forces, Southern Europe." Vyriausias jo štabas ir būstinė yra Neapolyje, kur jam padeda vadovauti italų kariuomenės generolas Maurizio L. Castiglioni ir JAV karo aviacijos gen. David M. Schlatter.

Adm. Carney, nors dar nesenas, spėjo pasižymėti 1-mam pas. kare kovoje su povandeniniais laivais. Antąjį pas. karą taip pat pradėjo su povand. laivų medžiokle, o vėliau buvo m. tapo adm. Halsey štabo viršininku. Adm. R. B. Sarney dalyvavo Palau, Langayen, Okimawa ir Solomonų salų jūrų kautynėse, o taip pat Formozos ir Japonijos žemyno puolime. Už pasižymėjimą atrąjam Filipinų jūros mūšyje, jis tapo apdovanas "Navy Cross".

ko dalią tremtyje, žinio apie lietuvių dailininkų parodas Columbijoje, Čikagoje, apie lieuvių veiklą Australijoje ir kitur, ištraukos iš visų srovių spaudos, pasikalbėjimai su adv. Briedžiu, Vincu Kvietkum ir Inf. Centro vedėja Marijona Kižyte apie įspūdžius iš lankymosi Baltuosiuose Rūmuose.

Tai tik trumpai suglaustas pavyzdys, ką "Am. Balsas" kalbėjo keliose savaitgalio programose...

Būtų gera, kad visi mūsų laikraščiai persispauzdintų "Karyje" tilpusią "Amerikos Balso" bangą ir vėlandų tabelę ar ją išsirašytų iš paties "Am. Balso". "Lietuvių žinynas" duoda šį adresą: "Voice of America" Lithuanian Service, New York 19, N. Y.

P. R.

R. Rapšys

Laivynas pasiruošęs

6-toji laivyno grupė yra nors nedidžiausia, tačiau pati stipriausia JAV laivyne. Tikslus laivyno stiprumas ir laivų skaičius yra laikoma paslapyje, tačiau kas matė laivyną manevrus 1951 m. vasarą, tas gali pasakyti, jog tai milžiniškos sudėties ir nepaprasto stiprumo jėga.

Ypatingai stipriai yra paruošti lėktuvnešiai, kurių didžiausias ten yra O. S. S. Coral Sea. Lėktuvai ir pilotai yra pasirenę kiekvienu laiku, dieną ar naktį, beveik momentaliai pakilti nuo denio ir pulti priešą.

1951 m. Rugsjūčio mėn. įvykusiuose NATO manevruose dalyvavo ir laivynas prie Cretos ir Maltos salų, kur buvo suruošti "puolimai", išsikeliančiant į krantą. Laivyno pestininkai - mariniai - buvo pilnai apginkluoti naujais ginklais ir dideliais kiekiais amunicijos. Čia taip pat buvo išbandytas LST ir LSD išsikėlimo į krantą laivų atsparumas, kuris pasirodė esąs didesnis, negu buvo manyta.

Manevruose dalyvavo ir kitų NATO valstybių laivynai, kurie taip pat yra

gerai pasiruošę, nors ir negali prilygti JAV 6-tai laivyno grupei. Ir šiuo metu vyksta įvairūs mažesni manevrai bei pratimai, vadinami laivynui neleidžiama užsnūsti nei minutei.

Karui kilus

Rusijai pradėjus karą, JAV laivynas kartu su kitais momentaliai galėtų atremti priešų puolimą ir užkirsti svarbius jūros kelius bei kitas svarbias strategines vietas. Adm. Carney glaudžiai bendradarbiauja su admirolu Sir John Edelman, kuris yra vyriausias britų laivyno vadas Viduržemio jūroje ir karo atveju būtų jo dešinioji ranka.

Nuo JAV lėktuvnešių sprausminiai lėktuvai duotų mirtiną smūgį Ukrainos pramonės centrams ir Kaukazo alyvų šaltiniams. Povandeniniai laivai mestųsi į Juodąją jūrą ir užkirstų priešų laivams kelią Dardanų sąsiauryje, Gibraltare ir Suezos kanale. Pietinėje dalyje esantys Rusijos laivai būtų izoliuoti ir betkoks laivyno grupė būtų neįmanoma. O kontaktas su kitur esančiomis Rusijos jėgomis, kažin ar priešas pajėgtų išlaikyti tokį mirtiną smūgį.

MOTINOS DIENA

Viso pasaulio kraštuose, kur tik žmogaus vertė tebėra savo prideramaj augštumoj, kiekvienais metais gegužės mėnesio pradžioje vienas sekmdienis yra skiriamas Motinai, tai visų genijų ir valdovų, didžiųjų mintytojų ir pilkųjų žmogelių gimdytojai pagerbti. Šiame krašte ši didžioji motinų pagerbimo diena bus gegužės mėnesio 10 dieną. Ta proga ir šis KARIO numeris išeina pasipuošęs atitinkamu viršelyje paveikslu.

Mes lietuviai, atsidūrę toli nuo savo Tėvynės, prisimindami tą dieną savo paliktąsias ten motinas, kurios sielvartauja nežinodamos savo vaikų likimo, prisiminsime ir mūsų visų Motiną Tėvynę, kenčiančią žiaurios okupanto priespaudą. Ji išsiilgusi laukia mūsų kuo greičiau sugrįžtant. Gi mes pirvalome daryti viską, kad tą sugrįžimą paskubintume ir Jos kančias sutrumpintume.

Lietuvės motinos, kurioms šiuo metu tenka būti toli nuo savo gimtojo krašto, Motinos Dienos proga teprišmena savo pareigas Motinai Tėvynei.

Ji laukia iš lietuvių motinų, gyvenančių svetimoj žemėj, kad jos liktų tokios pat lietuviškumo saugotojos, kaip kad buvo anos, kurios išsaugojo lietuvišką žodį tautoje per šimtmečius. Nors ir svetimoj žemėj gimęs lietuvis iš lietuviškos motinos privalo iš savo gimdytojos paveldėti gražiąją lietuvių kalbą, nenutolti nuo savo tautos, likti atkakliu kovotoju dėl Tėvynės Lietuvos laisvės ir gerbūvio. Juk priaugančiajai kartai motinos yra viskas. Jaunimas be motinos meilės ir jos auklėjimo yra tartum pavasaris be saulės. Tegul lietuviška motina svetimoj žemėj būna ta saulė, kuri apšviestų savo kūdikio sąmonę neišdildomo lietuviškumo spinduliais.

Tėvynėje pasilikusi lietuviška motina savo sūnų laimindama išleidžia į gretas partizanų, kurie beviltiškoje kovoje žūsta dėl tautos laisvės. Laisvajame pasaulyje esanti lietuviška motina tegul ruošia savo sūnų tam momentui, kai okupanto retežiams dūžtant Motina Tėvynė šauksis jo pagalbos.

(dp)

NAUJOS KNYGOS

RAUDONASIS TVANAS PASIRODĖ

Ignas J. Šeinius, RAUDONASIS TVANAS, New York, 1953 m. Leidėjas: Talka. Viršelis: Prano Lapės. Spauda: Patria Press, Stamford, Conn. Tiražas: 2000 egz. Didelio formato, 328 psl., kaina 3 dol. 50 ct.

Tai knyga, kurios bene labiausiai šiame knygos sezone skaitytojai laukė. Joje išsamiai ir vaizdžiai, talentingc rašytojo stiliumi, aprašoma bolševikų antpuūdis lietuvon. Kaip iš Stepo Zobarsko pradžioje knygos įdėto įvado sužinome, Ignas J. Šeinius šį veikalą parašė 1940 metais, su skaudama širdimi pasitraukęs nuo raudonojo tvano į seniau jo gyventą Švediją, švedų kalboje. Sekančiais metais "Raudonasis tvanas" pasirodo danų, o vėliau ir suomių kalba. Skandinavų šalyse veikalas turėjo didžiausį pasisekimą, spauda jį gerai vertindama plačiausiai recenzavo. Tegul tik po trylikos metų, bet itin džiugu, kad šis veikalas pasirodė ir autoriaus gimtojoj lietuvių kalboj. Knyga gaunama pas platintojus ir šiuo adresu: Stepas Zobarskas, 188 Logan St., Brooklyn 8, N. Y.

Juozas Grušas: PABUČIAVIMAS. Novelės. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Dail. V. K. Jonynas. 155 psl., kaina \$1.50.

Autcrius yra vienas stipriausių Lietuvos novelistų, gambiai iškeliąs žmogaus dvasinį pradą, gausus charakteriais, žodingas kalboje ir stiprus intrygoje. "Pabučiavimas" yra geriausių J. Grušo novelių rinkinys.

Kazys Binkis: BALTASIS VILKAS. Pasaka. Iliustravo F. Ušinskaitė. Trijų spalvų didelio formato 36 psl. leidinys. Kaina \$1.00. Išleido Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

SVEIKA MARIJA, Mažasis maldynas. Parengė kun. Stasys Yla. Immaculata leidinys, 1953 m. Kalbinė pagalba prof. Antano (gal Prano) Skardžiaus. Piešiniai dail. Telesforo Valiaus. 371 psl., kaina 2 dol. 50 ct. — Maldaknygė gražiai išleista. Kalba taisyklinga.

Prof. Stasys Šalkauskis, SKAUTAI IR PASAULĖŽIŪRA. III-ji laida. Įžangos žodis K. Palčiausko. Išleido Akademinis Skautų Sąjūdis. Kaina 1 dol. Užsakymus siųsti ASS Valdybos vicepirmininkui Br. Kvikliui, 631 W. 54th Place, Chicago 9, Illinois.

Dan Kuraitis, ATSIMINIMAI. "Naujienu" leidinys 1953 m. Viršeli piešė Mikas Šileikis. 208 psl., kaina 2 dol.

Dan Kuraitis savo atsiminimuose aprašosenosios lietuvių kartos emigrantų vargus Amerikoje, jų dėtą pastangą prasimušti į gyvenimą. Gale knygos palygina naujųjų ateivių įsikūrimo sąlygas su senaisiais. Turime pripažinti, jog sąlygų skirtumas tikrai didelis dabartinių naujakurių naudai.

KARINĖS REIKŠMĖS KNYGOS, IŠLEISTOS 1953 METŲ PRADŽIOJE JA VALSTYBĖSE

1. **Containment or Liberation.** Autorius James Burnham, \$3.50. Raguinama išvaduoti sovietų satelitus ir Ukrainą.

2. **Your War for Peace.** Autorius Brig. Gen. Frank L. Howley. 166 psl. Išleido Henry Holt ir Co. New York, \$2.75.

3. **POW.** Autorius Edward A. Dobran. 123 psl. Išleido Exposition Press, New York, \$3.00. Amerikiečio vokiečių belaisvio istorija praėjusio karo metu.

4. **Crusader in the secret War.** Autorius Christopher Johnson. 287 psl. Išleido British Book Centre, \$4.00 (New Yorke). Lenkijos egzilinės vyriausybės atstovo II Pasaulinio Karo metu, Peter Nart, istorija.

5. **U-Boat 977.** Autorius Heinz Schaeffer. Įžanga parašyta Nicholas Monsarat. 260 psl. Išleista W. W. Norton & Co., \$3.50 (New York).

6. **In the Footsteps of Cortes.** Autorius Fernando Benitez. Versta iš ispanų kalbos. Iliustracijos Alberto Beltran. 256 psl. Išleido Pantheon Books, New York, \$3.75.

7. **Hands Across the Caviar.** Autorius Charles W. Thayer. 251 psl. Išleista J. B. Lippincott Company, Philadelphia, \$3.50. Plk. Lt. C. W. Thayer buvo amerikiečių misijos prie Tito viršininkas karo metu.

8. **A History of the Crusades.** Tomas II. Jeruzalės Karalija ir Prancūzų Rytai, 1100-1187 m. Autorius Steven Runciman. 523 psl., iliustruota. Išleido The Cambridge University Press \$7.50 (New York).

9. **The Decline of Imperial Russia.** Autorius Hugh Seton-Watson. 1855-1914 metai. 406 psl. Išleido Frederick A. Praeger, New York. \$7.50.

B. Stundžia, BŪRIAVIMAS IR JŪRININKYSTĖ. Išleido LSB jūrų Skautų skyrius Toronte, Kanadoje, 1952 m. Tiražas 300 egz. Viršelis ir meninė priežiūra V. Bričkaus. 124 psl. Turinyje: Laivininkystės praeitis, Pastatų rūšys ir tipai, Irklavimas, Būriniai pastatai, Būriavimas, Virvės, Mazgai, špleisavimas, Oro atmainų stebėjimas, Navigacija, Papročiai, Inkarai, Saugumas nepamirštinas, Virdaus plaukiojimui reikalinga apranga, Laivo laikas, Laivo gremzlė, Tonažas, Laivo pakrovimas, Laivo dokumentai, Valčių, jachtų priežiūra ir taisymas, Uuostai ir jų įrengimai, Nustatymas svorio ir pasipriešinimo centrų ir Trumpas žodynėlis.

10. **Russia and the West in the Teaching of the Slavophiles.** Autorius Nicholas V. Riasanovsky. 242 psl. Išleido Harvard University Press, Cambridge, \$6.00.

11. **Why Waterloo?** Autorius A. P. Herbert. 352 psl. Išleido Doubleday & Co. \$4.00.

12. **The Mongol Empire.** Jos iškilimas ir palikimas. Autorius Michael Prawdın. Vertė iš vokiečių kalbos Eden ir Cedar Paul. 581 psl. Išleido The Macmillan Company, New York, \$8.00.

13. **The Eager Beaver Regiment.** Autorius Casey Deveikis. 408 psl. 1303 inžinerijos pulko istorija ir jo vaidmuo II Pasauliniame Kare. Išleido Commercial National Bank of Berwyn, Berwyn, \$7.50.

14. **Medical Department United States Army: Surgery in World War II.** Autorius Komisija studijuoti sunkiai sužeistuosius š. Afrikos ir Viduržemio veiksmų teatre. 376 psl. Išleido Office of the Surgeon-General, Department of the Army, Washington \$3.50.

15. **Veterans in Politics.** Federalinė Armijos istorija. Autorius Mary R. Dearing. 523 psl. Išleido Louisiana State University Press, Baton Rouge, \$6.00.

16. **Generals and Admirals.** Autorius John Creswell. 192 psl. Amfibinių pajėgų vadovybė amžių bėgyje. Išleido Longmans, Green & Co., New York, \$4.00.

17. **Out of Step.** Autorius Joseph Trenaman. 223 psl. Studija apie karių nusikaltimus karo metu. Britų pažiūra. Išleido Philosophical Library, New York, \$4.75.

Z. R.

KARYS

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIOUI

Autoritetingas gen. P. Plechavičiaus pavyzdys

Kovo mėnesio pabaigoje gen. P. Plechavičius atsiuntė mums 8 dol. už du naujus KARIO skaitytojus. Tie naujieji prenumeratoriai yra Aleksas Shimkūnas ir Juozas Šukis, abu iš Chicagos. Gerb. gen. Plechavičiui esame labai dėkingi už tokiu būdu konkretų KARIO rėmimą.

Manome, jog šiuo autoritetingu pavyzdžiu turi galimybės pasekti ir kiti kariai KARIO skaitytojai. Jei kiekvienas laikytų sau už pareigą surasti bent po du naujus skaitytojus, sakysime, artimiausių dviejų mėnesių laikotarpyje, KARIO ekonominiai reikalai tikrai pasitaisyti; tai galintų redakcinį štabą žurnalą dar labiau patobulinti. Rodos, tiek nedaug tereikia pastangų, o rezultatai būtų visiems žavūs.

Didž. Gerb. KARY!

Pirmiausia dėkoju už knygą, o svarbiausia už pasitikėjimą manimi... Aš buvau karys ir noriu, kad mane KARYS lankytų. Berods nuo pirmo numerio esu KARIO skaitytojas ir noriu pasilikti ištikimas savo likimo draugui per visą gyvenimą. Kol kas mane kamuoja materialiniai sunkumai, bet tikiu greitai laiku susitvarkyti ir gal netolimoj ateity parodyti, kad karys yra ištikimas KARIOUI... Šiuo kartu priimkite nors ir "ubagišką almužną" 2 dol., o ateityje Jūs suprasite mane.

Su pagarba

B. Šmigelskis

Rochester, 1953.II.23.

Mielas KARY!

Siunčiu prenumeratą metams ir tikiuosi, kad mes ilgai draugausim.

Su pagarba

A. Lingė

Kanada, 1953. IV. 11.

Gerb. KARIO Redakcija!

Siunčiu KARIO prenumeratą 5 dol. Prašau dovanoti už pavėlavimą.

Nuoširdžiai dėkoju už man atsiųstą knygą MEDINIS ARKLYS, kuri man labai patinka. Linkiu KARIO Redakcijai stiprybės ir ištvermės.

Antanas Aidukas

Paterson, 1953. IV. 14.

Gerb. Tamsta,

Maloniai dėkoju, kad nenutraukėte siuntinėti man KARI nežiūrint to, jog laiku nepratęsiau prenumeratos.

Su šiuo siunčiu 5 dol. už 1953 m. KARIO prenumeratą.

Geriausio linkėjimai Tamstai ir

KARIOUI

B. Matiukaitė

Rochester, 1953. III. 27.

Mielam KARIOUI,

Siųsdamas 8 dol. prašau šiais metais siuntinėti KARI kariui Gediminui Šidlauskui ir žurnalistui H. J. Jakuzaičiui...

Su pagarba

VI. Jakimavičius

Brockton, 1953. III. 28.

Gerb. p. Redaktorium!

Ačiū už atsiųstą knygą MEDINIS ARKLYS ir gaunamą žurnalą KARYS. Žurnalui paremti siunčiu 5 dol.

Lietuvos kariuomenės karių įUSA atvyko nemažas skaičius, kurie visi privalėtų KARIO žurnalą prenumeruoti. Tai vienintelis žurnalas, kuris suteikia nemaža žinių iš mūsų garbingos kariuomenės žygių ir mums primena, kad gyvenant tremtyje nepalūžtume dvasioje, o Laisvės Varpui suskamėjus iš visų pasaulio kampų, kaip 1918-1920 metais, vyktume mūsų brangiojon tėviškėlėn ir visas savo jėgas jai pašvęstume.

Linkiu Jums, Pone Redaktorium, ir toliau tęsti garbingą darbą, kad KARYS būtų tuo žibintu — žadintų Tėvynės meilę ir aiškintų kariuomenės praeities žygius, nes "iš praeities Tavo sūnūs stiprybę semia".

Reiškiu pagarbą

Pr. Briedulis

Chicago, 1953. IV. 16.

Gerb. Redaktorium,

Siunčiu 1953 m. prenumeratą už KARI.

Man, kaip senam KARIO skaitytojui, malonu konstatuoti, kad KARYS gražiai reprezentuojasi ne vien malonia išvaizda, bet ir rimtu turiniu. Sveikinū!

Antanas Novickis

Brooklyn, 1953.III.7.

KARIO DOVANA SKAITYTOJAMS IŠSIUNTINĖTA

Pagal paskelbtąjį KARIO prenumeratoros vąj buvo pažadėta dovanų knyga MEDINIS ARKLYS, kurios vertė yra 2 dol., tiems seniesiems ir naujesiems KARIO skaitytojams, kurie pilną metinę prenumeratą sumokės iki š. m. balandžio 30 dienos. Ta mūsų pažadėtoji dovana jau yra visiems išsiuntinėta. Maloniai prašome dar nesumokėjusių šių metų prenumeratoros moksčio paskubėti jį atsiųsti. Jei kas ligi šiol neskubėjo siųsti šių metų pren. moksčio dėl tam tikro atsargumo, atseit, galvodamas, kad ligi metų galo gali KARYS neišsilaikyti, tai dabar, kai šiame numeryje skaitome LS Ramovės Centro Valdybos viešą susirūpinimą dėl KARIO egzis-

Didž. Gerb. KARIO Redaktorium!

Siunčiu 4 dol. už šių metų KARIO prenumeratą. Velykinį numerį gavau, ačiū!

Anksčiau KARI pirkdavau atskirais numeriais. Žurnalą man visuo met miela paimti į rankas ir su įdomumu jį perskaityti, nes ir Lietuvoj buvau jo bičiuliū.

Linkiu KARIOUI tvirtai žygiuoti pirmyn ir Tėvynėje pasirodyti gilia spaude spausdintu... Aš tikiu, jog mes, mielas KARY, kartu būsime žygyje į Tėvynę.

Geriausios sekmės!

Kęst. Puskunigis

Cleveland, 1953. IV. 15.

Mielas KARY,

Po daug metų pertraukos tenka man vėl Jus skaityti, bet Jūs palikote toks pat mielas-artimas, kaip ir nepriklausomoje Lietuvoje. Taigi, mielas KARY, pirmyn!...

Su pagarba

Danys Mikeliūnas

Chicago, 1953. III. 27.

Mielas KARY!

Pavėluotai siunčiu Tau prenumeratą, bet užtat su kaupu, 6 dol.: 4 dol. pren. mokesčio ir 2 dol. paramai. Linkiu Tau stiprybės šioje šalyje tol, kol, žlugus bolševizmui, grįši į Lietuvą ir savo darbą tęsi toliau.

Su pagarba

P. Polgrimas

Kanada, 1953. III. 21.

Mielas KARY,

Siunčiu 4 dol. prenumeratos ir 1 dol. aukos. Džiaugiuos būdamas vėl Tavo šeimos nariū.

Su pagarba

Povilas Tyla

Norwood, Mass., 1953. III. 21.

tencijos, tokiam atsargumui nebėra jokio pagrindo. Galime būti tikri, jog KARYS šioje šalyje gyvuos ligi to laiko, kol visi grįšime į išlaisvintą Lietuvą. Bet savo pareigą KARIUI privalome atlikti uoliai.

Džiugu konstatuoti, kad gavę KARIO dovaną minėtą knygą skaitytojai beveik kiekvienas, pratęsdamas savo prenumeratą, pridėda po dolerį ar daugiau ir KARIUI dovanų. Vadinasi, dovana už dovaną. Tiems visiems seame ypatingai dėkingi.

Per paskutinį mėnesį KARIUI atsiuntė aukų sekantieji skaitytojai-bičiuliai:

P. Bazaras iš Čikagos	\$6.00
Pr. Briedulis iš Čikagos	\$5.00
S/Sgt. Roman Bilūnas	\$2.00
P. Polgimas iš Kanados	\$2.00
J. Adomaitis iš Čikagos	\$1.00
V. Augustinaitis iš Detroito	\$1.00
Ant. Aidukas iš Paterson, N.J.	\$1.00
P. Babickas iš Worcester, Mass.	\$1.00
VI. Baltrušaitis iš Rochester	\$1.00
Bulkaitis iš Milwaukee, Wis.	\$1.00
J. Grabauskas iš Kanados	\$1.00
Al. Griazdė iš Nashua, N. H.	\$1.00
J. Kaciliauskas iš Čikagos	\$1.00
J. Kisielius iš Brooklyno	\$1.00
J. Krutilis iš Kanados	\$1.00
Alb. Liauba iš Bostono	\$1.00
V. Masilionis iš Brooklyno	\$1.00
B. Matiukaitė iš Rochesterio	\$1.00
V. Maželis iš Čikagos	\$1.00
D. Mikeliūnas iš Čikagos	\$1.00
VI. Mylimas iš Brooklyno	\$1.00
St. Natkus iš Manchester, Conn.	\$1.00
Eug. Petrauskas iš Čikagos	\$1.00
P. Petrušaitis iš Racine, Wis.	\$1.00
Ig. Povilavičius iš Yonkers, N.Y.	\$1.00
Kun. Ip. Račys iš Oshkosh, Wis.	\$1.00
B. Svilas iš Detroito	\$1.00
Č. Šadeika iš Detroito	\$1.00
E. Šlekys iš Kanados	\$1.00
VI. Tervydis iš Collinsville, Ill.	\$1.00
J. Tamošaitis iš Čikagos	\$1.00
Pov. Tyla iš Norwood, Mass.	\$1.00
Ant. Vileniškis iš Bostono	\$1.00
J. Virbalis iš Clevelando, Ohio	\$1.00

Visiems čia išvardintiems aukotojams taria nuoširdų dėkui

KARYS

680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N.Y.

KARIO platintojas ir atstovas Chicagoje yra

Balys Brazdžionis,
2421 W. 45th St.,
Chicago 32, Ill.

Mielus čikagiečius prašome žurnalo reikalais kreiptis į jį.

TAUPLYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMOKAME PAŠTO IŠLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,584
Improvement Loans	25,543
Loans on Savings Accounts	82,997
Federal Home Loan Bank Stock	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment	166,666
Parking Lot — 1415 Race Street	22,723
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL—	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances—	
Federal Home Loan Bank	850,000
Loans in Process	55,431
Other Liabilities	10,311
Employees' Retirement Reserve	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves	\$293,500
Surplus	252,278
TOTAL—	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA — SAUGIAUSIA VIETA JŪSŲ INDELIAMS.

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118
Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsisteisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

ĮSIGYKITE VERTINGUS "LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

"Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas	\$3.00
"Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas	\$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka	\$2.50
"Žemė", poezijos antologija	\$4.00
"Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusiųjų lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).	

Knygos gaunamos "Kario" redakcijoje, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

KARYS VISŲ LIETUVIŲ ŽURNALAS

Įsigyk pats sau ir kitam dovanų nupirk knygą

SIELA už SIELĄ

parašytą saleziečio D. Pilla ir su-lietuvintą misijonieriaus kun. A. Sabaliausko, kurią išleido Lietuvių Saleziečių gimnazija Italijoje.

Knyga turi 307 puslapius, 43 paveikslus ir įrišta į kietus vrselius.

Kaina \$2.00

Tai įdomi, intriguojanti istorinė apysaka, paimta iš realių gyvenimo įvykių.

Platintojai ir pavieniai ją gali gauti: **Mr. E. Dambrauskas**, 4501 So. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą KARIO žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

KARYS — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

KARYS — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

Prenumerata (4 dol.) ar jos dalį kviečiame siųsti: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVIECIAMI ATsilANKYTI

TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS

Plečiant ir tobulinant biznį buvo reikalinga persikelti į didesnes ir patogesnes patalpas (skersai gatvę), kad savo klientams patarnautų:

**Turizmo — Kelionių,
Ivairiausių Apdraudos,
Nuosavybių Pirkimo ir Pardavimo,
Biznio Knygų Vedimo,
Taksų (Income Tax) Paruošimas,
Pinigų Persiuntimo ir Skolinimo,
Imigracijos ir Pilietybės,
Notarinių Dokumentų Tvirtinimo,
Vertimų ir įvairiausių kitais reikalais.**

KNYGYNAS — LAIKRAŠCIAI IR KNYGOS
Visuose šiuose reikaluose jums greitai ir maloniai patarnaus broliai

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
315 WALNUT STREET, NEWARK 5, N. J.

Kampas Adams St. Tel. Market 2-4867

Patogus privažiavimas autobusu

(Autobusas Nr. 4 sustoja prie durų)

Darbo valandos: nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak.
Sėkmadieniais ir šventadieniais nuo 12 iki 1 v. diena.
Kitokių laiku pagal atskirą susitarimą.
Ateikite ir įsitikinkite!

Kai tamsos galybė naikina šimtmečiais sukurtas mūsų tautos kultūrinės vertybes, kiekvieno lietuvių inteligento pareiga yra skaityti, platinti ir palaikyti vienintelį kultūros žurnalą

AIDUS

AIDAI, pradėję eiti tremtyje, jau treči metai Amerikos žemyne jungia vieningam kūrybos darbui mūsų geriausias mokslo, meno ir literatūros jėgas;

AIDAI, palaiko Lietuvos prisikėlimo viltį ir pranašauja giedrą laisvės rytmetį;

AIDAI, pasitikėdami lietuviškos visuomenės iki šiol rodomu palankumu,

1953 METAIS

DAR KARTĄ KIEKVIENĄ LIETUVIŲ INTELI-
GENTĄ KVIECIA Į SKAITYTOJŲ EILES.

Prenumeratos kaina: JAV ir Pietų
Amerikoje — metams 5 dol., Kanado-
je — 5.25, kituose kraštuose — 6 dol.

ADMINISTRACIJOS ADRESAS:

AIDAI, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Šv. Pranciškaus

VARPELIS

mėnesinis religinio, šv. Pranciškaus dvasioje, patriotinio turinio, gausiai iliustruotas žurnalukas. Leidžia Tėvai Pranciškoniai. Kaina metams \$2.00. Užsisakoma šiuo adresu:

VARPELIS

FRANCISCAN FATHERS,
Kennebunk Port, Maine.

Skaitykite ir platinkite

“TĖVŲ KELIĄ”!

Venezuelos lietuvių mėnesinis žurnalas

Rašyti: Revista Católica Para Lituanos,
Aportado 369,
CARACAS—VENEZUELA

NEPRIKLAUSOMA LIetuva

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių ir kitokių nusistatymų, todėl ypač brangina visų lietuvių talką, nes tik tai bendromis jėgomis galima pasiekti visiems rūpimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams \$4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

LIETUVIŲ DIENOS

MODERNISKAS ILIUSTRUOTAS MAGAZINAS

Kiekvienas lietuvis turėtų jį skaityti.
Metinė pren. \$4.00. Adresas:

9204 S. Broadway, L. A. 3. Calif.

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

ALBINAS BENIULIS

ATLIEKA PERKRAUSTYMUS

ir įvairių daiktų pervežimus.

Taip pat persiunčiame į užsienį įvairaus maisto pakietėlius.

Kreiptis:

2554 SO. HALSTED ST. CHICAGO, ILL.
Tel. DANube 6-3245

LIŪDESIO VALANDOJ

šaukite:

MAŽEIKA & EVANS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

5845 So. Western Ave. Chicago, Ill.

REpublic 7-8600—7-8601

Air Conditioned kopyčia • Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse,
gausime kopyčią arčiau jūsų namų.

APLANKYK ERDVIA IR PATOGIA SENIAUSA
LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ

PROGRESS
FURNITURE CO.

4181-83 Archer Ave.

Tel. LAfayette 3-3171

CHICAGO, ILL.

Rakandai, Pe-
čiai, Televizijos,
Refrigeratoriai,
Plovimo Mašini-
nos, Visos namų
Reikmenys.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems rengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNhall 3-9472

MARGUTIS

SENIAUSIAS IR GAUSIAI ILIUSTRUOTAS

LIETUVISKOS MINTIES ŽURNALAS

MARGUTIS įsteigtas komp. A. Vanagaičio

Prenumeratos kaina metams \$3.00

Susipažinimui siunčiamas dovanai

6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

Antanas M. Phillips

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

3307 S. Lituanica Ave., Chicago, Ill.
Tel. YAards 7-3401

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142

1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

KOPYČIOS VISOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

KAZYS KARAZIJA & CO.

GENERAL CONTRACTORS

ATLIEKA STATYBOS DARBŲ PROJEKTUS, SKAICIAVIMUS, ŠAMATAS, DUODA TECHNIŠKUS PATARIMUS IR VYKDO STATYBOS DARBUS: NAUJŲ NAMŲ STATYBAS, SENŲ PASTATŲ PERDIRBIMUS IR ŠIAIP ĮVAIRIUS TAISYMUS.

2405 West 51st St., Chicago 32, Illinois
Telef.: WA!brook 5-9763